

KOROŠKA KRONIKA

Izdaja Britanska obveščevalna služba. — Cena mesečno: za tuzemstvo 2 S, v inozemstvo 5 S. — Posamezna številka 50 grošev

Leto V.

CELOVEC, 5. avgusta 1949

Številka 31

Jugoslavija med dvema stoloma

Izvečki iz članka Fitzroya Macleana, konzervativnega poslanca

Brigadir Fitzroy Maclean, pisec naslednjega članka, je sedaj konzervativni poslanec v angleški spodnji zbornici. Med vojno je postal posebno znan kot eden prvih britanskih častnikov, ki so pristali s padalom v glavnem stanu maršala Tita v gorah Bosne, kjer je potem preživel velik del vojne kot vodja britanske vojaške misije pri jugoslovanskih partizanih. Pred vojno je brigadir Maclean služil v britanski diplomaciji in bil dalje časa na britanskem poslaništvu v Moskvi. Londonski konzervativni list „Daily Telegraph“ je pred kratkim objavil dva članka, ki jih je napisal Maclean po svojem zadnjem obisku v Jugoslaviji, kjer je bil eden redkih gostov iz Zapada pri maršalu Titu. Ker zaradi obsežnosti člankov ne moremo objaviti v celoti, podajamo nekaj izvečkov iz njih:

„Pravoverni komunist ima samo eno izkaznico, to je priznanje Moskve, Tito pa nima več tega izpričevala. V očeh Kremlja on ni več komunist, ampak „izdajalec, ki spada v vrsto Buharina in Trockija; on je orodje v rokah zapadnega imperializma, paša in plemič.“ Dejstvo, da on sam vkljub tem nazivom še vedno vztrajno poudarja svojo pravovernost, ki jo podpira s citati iz del Karla Marxa in Lenina, ves položaj sa-

mo še poslabša in dela njegov greh večji. S tem namreč javno osporava nezmotljivost Kremlja in njegovo moč. On pravi (in govori vedno glasneje), da ima on prav in da je Kremelj na napačni poti.

Ozadje tega spora se lahko osredotoči na eno preprosto dejstvo: Kremelj je odločen ravnati z Jugoslavijo kot s svojo kolonijo, a Tito odklanja, da bi sprejel tako podrejeno vlogo.

Lahko se zgodi, da Tito s svoje strani, ko je že enkrat proglasil svojo neodvisnost, poizkusi v bodoče priti do nekakega sporazuma s Kremljem. Toda težko je reči, kako naj bi prišlo do tega po vsem tem, kar se je med njimi zgodilo, ne da bi Kremelj izgubil velik del svojega ugleda in ne da bi zahteval odstranitve Tita in njegovih najožjih sodelavcev kot predpogoja za sporazum.

Iz mnogih razlogov si Moskva ne more dovoliti, da bi ostal položaj tak, kakršen je sedaj. V prvi vrsti je prelom Jugoslavije s Kominformom resno oškodoval vojaški položaj Sovjetske zveze na Balkanu. Danes ni severni del tega polotoka več pod nadzorstvom Vzhodnega bloka, ki je bil do sedaj kompaktna masa v vzhodni Evropi; pritisk na Grčijo se je zmanjšal, Albanija je odrezana od ostalih prijateljc in

Trst je prenehal biti sovjetski mejnik na Zapadu. Poleg tega so Sovjeti izgubili zelo važen vir surovin za svojo industrijo in pa morebitno oporišče za nadaljnje prodiranje proti Zapadu.

V Jugoslaviji je nacionalizem zmagal nad novim internacionalizmom, ki temelji na avtomatični nadvladi Sovjetske zveze kot „Države revolucije“ nad vsemi drugimi komunističnimi državami, kar ni dejansko nič drugega kakor razkrinkani sovjetski imperializem. Dokler ostane Tito pri življenju in na oblasti, je neprestana nevarnost, da mu sledi več in več komunističnih voditeljev. Namesto da bi imel Kremelj opravka s pokornimi lutkami, se lahko nekega dne zgodi, da bo imel opravka z neodvisnimi vladarji neodvisnih držav, ki jih vodi samo načelo njihovih narodnih interesov in ki odgovarjajo samo sami sebi. Na koncu koncev je zmožno, da taki pojavi lahko ogrožajo celo notranjo ustaljenost Sovjetske zveze same, ker netijo separatizem med mnogimi plemeni in narodnostmi, ki so vključene v Sovjetski zvezci.

Mnogo torej zavisi od Tita. Če njega strmoglavijo, bo nezmotljivost in moč Kremlja zopet neizpodbitna in njegov propad bo služil kot svarilo vsem onim, ki bi mu skušali slediti. Dokler pa ostane pri življenju, bo samo dejstvo, da je še živ, izzivanje temeljev sovjetske moči. Za Kremelj je življenjske važnosti, da Tita odstrani brez odlašanja, vprašanje je le: kako najti varno in uspešno pot za njegovo odstranitev?

Ko Kremlju ni uspelo, da bi dosegel izdatne rezultate s političnim pritiskom, se je zdaj oprijel gospodarskega orožja. V nekaj mesecih je trgovina med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo ter njenimi družabnicami skopnela kot pomladanski sneg. Če pa hoče Tito zgraditi svoje vrste komunizem, ga mora zgraditi s pomočjo kapitalističnega Zapada. In če

hočejo zapadne sile, da Tito zmaga v boju za svojo neodvisnost proti Sovjetski zvezi, mu morajo pomagati, da zgradi to, kar smatra on — pravilno ali nepravilno — za komunistično državo.

Bilo bi pa skrajno nerealistično (nestvarno), če bi iz tega sklepali, da je Tito zaradi svojega preloma s Kominformom na poti, da postane parlamentarni demokrat ali celo bodoči član zveze zapadnih držav. Mogoče je najlažje opisati položaj z izrekom, ki ga sedaj večkrat slišite v Beogradu, da je svet kakor Cezarjeva Galija razdeljen na tri dele: na Vzhod na Zahod in na Jugoslavijo. V kolikor se to tiče Zapada, ni treba, da je jugoslovanska želja po neodvisnosti ovira normalnim odnošajem med Zapadom in Jugoslavijo. Mi ne stavljamo kot pogoj za naše prijateljstvo absolutne pokorščine našim željam in našim načelom o splošnem načinu življenja, kakor dela to Sovjetska zveza. Kar pa mi vsekakor zahtevamo, je, da se Jugoslavija ne pusti izrabljati kot orodje sovjetskega imperializma in pa kot odskočna deska za nadaljnjo sovjetsko napadalnost.

Za Sovjete pa je obnašanje Jugoslavije kot nekdanje satelitske države navadno krivoversko odpadništvo in najti morajo nova sredstva za ureditev sedanjega položaja. Vedno jim še preostane seveda na razpolago umor maršala Tita, toda ta je dobro zavarovan.

Končno ostane Sovjetski zvezci kot zadnje sredstvo vpad in vojna. Titova četrtmilijonska dobro izurjena vojska bi lahko opravila s katero koli kominformistično sosedo, nikakor pa ne more upati, da bi mogla kaj napraviti v bitki z mehanizirano vojsko, topništvom in letalstvom Rdeče armade.

V sedanjem težavnem položaju v Vzhodni Evropi in v svetu na splošno bi ta korak Sovjetske zveze prav lahko zapletel Sovjetsko zvezo v položaj, s katerim niso računali. To posebno, če bi Tito v slučaju, da bi bila njegova država spet preplavljena s tujimi okupatorji, spet odšel v hribe in gozdove in začel tam borbo, kakršno je vodil več kakor tri leta, ter vezal 12 ali še več sovražnikovih divizij.“

Kaj pripravlja Kominform?

V Pragi so v nedeljo objavili poslanico, ki so jo naslovili na jugoslovansko vlado in v kateri govore o „sistematičnem poslabšanju in vedno bolj sovražnemu obnašanju jugoslovanske vlade proti češkoslovaški.“ Kot pravijo dobro poučeni krogi v Pragi, je ta poslanica samo olajšala pot za odpoved pogodbe, ki jo je imela Češkoslovaška z Jugoslavijo. Poslaništva zapadnih držav v Pragi so mnenja, da je ta češkoslovaška nota dala priložnost državam v območju sovjetske nadvlade, da se odpovedo vsem obveznostim glede pomoči Jugoslaviji ali pa da bi zavzele stališče, da je ne napadejo.

Češkoslovaška vlada je zavrnila dve jugoslovanski noti, s katerima je Jugoslavija protestirala proti načinu, s katerim so češki uradniki in češki časopisi govorili o Jugoslaviji. Jugoslavija se je sklicevala v svojih notah na češko-jugoslovansko pogodbo o medsebojni pomoči, Čehi pa so v svoji poslanici odgovorili, da je prav za prav jugoslovansko obnašanje povzročilo, da se lahko smatra ta pogodba kot neobstoječa. V svoji poslanici namigujejo Čehi tudi, da Jugoslavije ne smatrajo nič več za zavezniško državo.

OPOZORILO!

KER PRECEJ NAROČNIKOV „KOROŠKE KRONIKE“ SE NI PORAVNALO NAROČNINE NITI ZA PRVO POLLETJE 1949, OPOZARJAMO VSE, KI BI V TEKU PRIHODNIH 14 DNI, T. J. DO 19. AVGUSTA NE PORAVNALI ZAOSTALE NAROČNINE, DA BOMO PRISILJENI USTAVITI POŠILJANJE LISTA NA NJIHOV NASLOV IN IZTIRJATI DOLG.

VSE NAROČNIKE ISTOČASNO PROSIMO, DA PLAČAJO NAROČNINO ZA DRUGO POLLETJE NAENKRAT SKUPAJ, KER IMAJO V TEM SLUČAJU POPUST (: namesto 12 šil. plačajo samo 10.50 šil.).

UPRAVA „KOROŠKE KRONIKE“.

Češkoslovaški zakon za zavarovanje republike odločno izjavlja, da je zločin obrekovati zavezniško državo. Jugoslavija se sklicuje na ta zakon in je zahtevala, da naj se sodno postopa proti onim, ki so pisali ali govorili proti Jugoslaviji, nakar pa so Čehi odgovorili, da bodo sodno postopali proti vsakomur, kdor bi govoril ugodno o sedanjih vladah v Jugoslaviji.

Diplomatski krogi zapadnih držav v Pragi so mnenja, da se je borba proti Titu znova poostрила. Za Kremelj pomeni precejšnjo izgubo prestiža, ker ni uspel do sedaj niti s političnimi niti z gospodarskimi ukrepi doseči ničesar proti maršalu Titu. Ti krogi pravijo, da je s češkoslovaško poslanico ustvarjena formalna podlaga, ki predstavlja zakonite predpogoje za vse nadaljnje ukrepe, ki se zde Moskvi potrebni.

Iz Bukarešte poroča Reuter, da je tamošnji komunistični list „Skantea“ objavil članek pod naslovom „Krvavi protijudski teror Titove tolpe“. Članek je zanimiv v toliko, ker poziva na „naglo intervencijo v Jugoslaviji, da rešimo naš komunistični način življenja“.

Zapad na poti k zmagi

Ameriški opolnomočenec za načrt za obnovo Evrope, Hariman, je izjavil pred ameriškim kongresom, da je Zapad na poti k zmagi v boju za mir in svobodo v Evropi. Ta uspeh pa se kaj lahko spremeni v neuspeh, če bi prišlo do zakasnitve pri dobavi orožja evropskim zaveznicam Združenih držav Amerike. Hariman je rekel: „Nam nasproti stojijo sile, ki so odločne. Mi se ne moremo spočiti na svojih prejšnjih uspehih.“ Hariman, ki so ga zaslislali kot izvedenca pred zunanjepolitičnim odborom reprezentančne zbornice glede vojaške pomoči, je nadalje izjavil: „Načrt za vojaško pomoč bo obnovo Evrope kvečjemu pospeševal, ne pa ogrožal.

Če hočejo ljudje delati, nalagati svoj denar in delati načrt za bodočnost, potem je nujno potrebno zaupanje.“ Hariman je podčrtal prednosti načrta za vojaško pomoč za varnost Amerike in rekel, da proizvajajo Združene države 90 milijonov ton jekla letno in ostale države, ki so njih zaveznice na podlagi atlantske pogodbe, pa 40 milijonov ton. Vzhodna Evropa, vključno Sovjetska zveza, pa proizvaja manj kot 30 milijonov ton jekla. Vsi oni pa, ki nasprotujejo načrtu za vojaško pomoč zapadno-evropskim državam, naj se zavedajo, da izdelujejo načrt za obrambo držav zapadnoevropske zveze že več kot eno leto.“

Odgovor Anglije na sovjetske trditve

V Londonu so objavili besedilo pisma, ki ga je poslal sovjetski veleposlanik v Londonu britanskemu zunanjemu ministru Bevinu. Pismo, ki nosi datum 19. junija, vsebuje obtožbe, češ da predstavljajo države, ki so podpisale severnoatlantsko obrambno pogodbo, skupino sil, ki so proti sovjetski zvezi. V tem pismu tudi izjavlja, da krši pristop Italije k severnoatlantski obrambni pogodbi mirovno pogodbo.

V odgovoru britanske vlade, ki zavrača omenjene obtožbe, pravi, da temeljijo sovjetske obtožbe na popolnoma napačni razlagi bistva severnoatlantske obrambne pogodbe. Severnoatlantska obrambna pogodba ne predstavlja nikake napadalne pogodbe. Besedilo te pogodbe dokazuje popolnoma jasno njeno obrambno naravo.

Odnosaji med Italijo in Jugoslavijo

United Press poroča iz Beograda, da se je maršal Tito razgovarjal več kakor eno uro s italijanskim poslanikom Enrikom Martinijem. Kot pravi dopisnik United Press-a, je splošno mnenje, da sta se razgovarjala o prekinitvi jugoslovansko-italijanskih trgovinskih razgovorov. Maršal Tito se je vrnil po pettedenskem dopustu, ki ga je preživel na otoku Brioni, v Beograd v petek in dejstvo, da je bil Martini prvi tuji zastopnik, s katerim se je maršal razgovarjal, kaže jasno, kako veliko važnost pripisuje trgovinskim razgovorom z Italijo.

Kot pravijo poročila, je maršal Tito poudarjal italijanskemu poslaniku, da je v skupno korist Italiji in Jugoslaviji, da se razvijajo dobri soseski odnosi, posebno v trgovini.

Politični pregled

GRČIJA

V Združene države je prispel veleposlanik Združenih držav v Grčiji Henry F. Grady. Veleposlanik je izjavil, da se razmere v Grčiji počasi, toda stalno izboljšujejo v vojaškem in gospodarskem pogledu. V Grčiji je še 17.000 gverilcev, ki dobivajo še vedno veliko pomoč od držav ob severni grški meji. 70% gverilcev je koncentriranih v severozapadnem kotu Grčije blizu albanske in jugoslovanske meje. Malo število jih je v drugih krajih severne Grčije. Popolnoma so jih uničili na Peloponezu in v centralni Grčiji.

Na gospodarskem polju Grčija stalno napreduje, čeravno naravno boji z gverilci ovirajo njeno obnovo.

Grška vlada je demokratična. Njena osnova so svobodne volitve, ki so se vršile v marcu 1944. Vlada sodeluje z upravo za gospodarsko sodelovanje pri izvrševanju Marshallovega načrta.

ITALIJA

Vatikanski krogi so javili, da so v vseh 25.000 italijanskih farah prečitali in komentirali sklep svete stolice proti komunizmu. Številne osebe so se obrnile na duhovnike, da bi objasnile svoje politično delovanje. Večina pa je sporočila ministrstvu, da namerava izstopiti iz komunistične stranke Italije. Italijanski duhovniki zahtevajo pri spovedi od svojih vernikov, da povedo kateri politični stranki pripadajo, predno jim dajo odvezo.

SOVJETSKA ZVEZA

Sovjetska vlada je odpovedala svojo udeležbo na zagrebškem velesejmu, ki bo odprt 17. septembra. V seznamu držav, ki so sprejele povabilo za udeležbo na Zagrebškem velesejmu, sta bili na prvem mestu Sovjetska zveza in pa Združene države Amerike, ki bi v Zagrebu nekako tekmovali po veličini svoje razstave. Sovjetska zveza je prvotno povabilo sprejela, sedaj pa je udeležbo nenadoma odpovedala in navedla razlog, da je Jugoslavija sovražno razpoložena napram Sovjetski zvezi.

JUGOSLAVIJA

Jugoslovanska vlada je zavrnila v posebni noti, ki jo je poslala sovjetski vladi, obdolžitve, da bi bili v Jugoslaviji brez vsakega razloga preganjani sovjetski podaniki. Jugoslovanska vlada trdi, da so med temi sovjetskimi podaniki razni belogardisti, ki so med vojno sodelovali z nemškimi četami. V zaporih postopajo s temi osebami tako, kakor postopajo z jugoslovanskimi izdajalci. — Komunistični beograjski list „Borba“ obdoljuje v tej zvezi vohunstva v korist Sovjetske zveze sarajevskega rusko-pravoslavnega duhovnika Alekseja Kriška. Ta je glavni organizator kominformistov v Sarajevu in je dajal po nekem drugem pravoslavnem duhovniku poročila sovjetskemu poslaništvu v Beogradu. Kriško je prejšnji ruski emigrant, ki je postal sovjetski državljani ponovno šele po osvoboditvi Jugoslavije.

VELIKA BRITANIJA

Britanska in ameriška vlada sta v posebnih notah pozvali vlade Madžarske, Rumunije in Bolgarije, naj imenujejo zastopnike v komisijo, ki bo preiskovala pravilnost trditve britanske in ameriške vlade, da so kršile vlade imenovanih treh držav določila mirovnih pogojev. Ako imenovane tri vlade, katerim nudi zaščito Sovjetska zveza, ne bodo v določenem času odgovorile pozitivno, bodo obravnavali gornje vprašanje na seji združenih narodov.

ODBOR ZDRUŽENIH NARODOV ODOBRILO USTANOVITEV POLICIJSKEGA ZBORA OZN

Poseben odbor Združenih narodov je odobril sklep za ustanovitev policijskega zbora OZN (ki bo štel 300 mož) in zbora opazovalcev. Za ustanovitev je glasovalo 19 držav, proti dvema.

OBISK AMERIŠKIH ŠTABNIH ŠEFOV V EVROPI

Šefi generalnih štabov ameriške suhozemske vojske, mornarice in zračnega brodogoja in šef skupnega generalnega štaba Združenih držav so prispeli v soboto v letalu predsednika Trumana v Frankfurt. Šefi generalnih štabov se bodo v teku svojega obiska posvetovali o vojaški organizaciji, ki je posledica določil atlantske pogodbe, s šefi štabov zapadnoevropskih držav.

ECA ODOBRILO 102 MILLJONA DOLARJEV ZA 15 DRŽAV

V tednu, ki je končal pretekli petek, je ECA odobrila za 15 držav Marshallovega načrta dobav za 102.020.000 dolarjev. S tem nakazilom je narasla skupna vsota nakazil uprave za gospodarsko sodelovanje za evropske države na 6.212.615.000 dolarjev.

Teh nakazil so bile deležne Avstrija, Belgija, Luksemburg, nemška Bi-cona, Danska, Francija, francoska cona Nemčije, Grčija, Islandija, Irska, Italija, Nizozemska, Norveška, Švedska, Trst in Zedinjeno kraljestvo.

AMERIŠKE ČETE SO ZAPUSTILE KOREJO

Komisija Združenih narodov za Korejo je uradno izjavila, da je bil umik ameriških zasedbenih čet končan 29. junija, kot je bilo to naprej določeno v načrtu. Združene države od tega dne dalje ne nadzirajo niti nimajo v posesti nobenega materiala vojaške važnosti na Koreji. Nekaj osebja ameriških zračnih sil — nikakor pa ne več kakor 50 mož — je začasno ostalo na letališču Kimpo, dokler ne bodo na letališču uvedli civilne uprave. Izjava tudi potrjuje, da je na podlagi sporazuma med korejsko vlado in zasedbenimi silami, ki je potekel tridesetega junija, seoulska vlada prevzela popolno nadzorstvo nad korejskimi varnostnimi silami. (SDWB)

INTELEKTUALCI IN PRAVICE ČLOVEKA

UNESCO bo izdala delo, ki bo vsebovalo mnenje 33 filozofov in intelektualcev celega sveta o vprašanju pravic človeka. Delo obstaja iz vrste esejev in črtic raznih osebnosti, kot Benedetta Croce-a, Jacquesa Maritaina, Aldousa Huxleya, Harolda Laski-ja, Salvatorja de Madariaaga.

Prvi del je posvečen vprašanju pravic človeka, nadaljnji pa posebnim vprašanjem, kot so različnost narodnih civilizacij, znanost in umetnost, pravica narodov do izobrazbe in pravice kolonialnih narodov. Delo je sad poizvedb UNESCO od leta 1947 dalje; UNESCO je vršila poizvedbe z vprašanji pri intelektualnih in političnih osebnostih vsega sveta. Poleg odgovorov so v publikaciji tudi zaključki UNESCO, ki jih je poslala komisiji ZN za človeške pravice, pred odobritvijo splošne deklaracije o človeških pravicah pred Glavno skupščino v preteklem decembru. (USIS)

Ministrski predsednik Attlee in stavke

Angleški ministrski predsednik Attlee je govoril v Manchesteru proti stavkam, ki jih netijo komunisti, obtožujoč Sovjete kot nazadnjaško imperalistično in policijsko diktaturo.

Velika Britanija zaposluje sedaj delavce — je rekel ministrski predsednik — in prvič v zgodovini je poskrbela za znatni meri za priletne osebe, bolnike, invalide in mladoletne. Z racionalizacijo prehrane in podpor je laburizem poizkusil, in to ne brezuspešno, obdržati cene na isti višini. Pomnožena proizvodnja v industriji in poljedelstvu je dokazala, kako veliko uspehov je doseglo načrtno gospodarstvo tudi v najbolj težkih prilikah v tem politično in gospodarstveno tako razburkanem svetu.

Edine osebe, ki lahko kaj pridobijo od neuradnih stavk, je nadaljeval Attlee, so tiste, ki želijo, da bi veliki demokratski in socialni poizkus propadel. „Te osebe se niti najmanj ne vznemirjajo zaradi položaja v državi. Vzemirjajo pač ne pripadajo Veliki Britaniji in njihova srca so drugače. Na žalost pa je dr-

GLASOVI AMERIŠKEGA TISKA O NAČRTU ZA VOJAŠKO POMOČ

Prvi glasovi ameriškega tiska so na splošno naklonjeni načrtu za vojaško pomoč, ki ga je predložil predsednik Truman.

Večina tistih, ki zagovarjajo načrt, pravijo, da bo orožje skupaj z atlantskim paktom preprečilo, da bi prišlo tako hitro do napada in da bo istočasno omogočilo svobodnim narodom, da se čim bolj posvetijo svoji gospodarski obnovi.

Časopisi, ki še nasprotujejo načrtu, naglašajo, da isti vsebuje težko breme za gospodarstvo Združenih držav, in poudarjajo, da predlog daje predsedniku preveliko oblast, kar se tiče nakazila vojaške pomoči. Vendar tudi ti listi smatrajo, da je pomoč v neki meri potrebna, vsaj za zahodno Evropo, Grčijo in Turčijo.

Ameriški zavod za ugotavljanje javnega mnenja (Galupov zavod) je objavil izid ankete v Združenih državah glede stališča ameriškega naroda v pogledu načrta za vojaško pomoč. Za načrt je 49%, proti 38, raznih mnenj 3%. Deset odstotkov povprašanih ni dalo nobenega odgovora.

SOVJETSKA ZVEZA IN MIRO LJUBNI NAMENI

Komisija Organizacije združenih narodov za sporazumno oborožitev je začela proučevati francoski načrt za svetovno štetje orožja in oboroženih sil. Načrt je pripravljalni odbor že odobril z 18 glasovi za in 3 glasovi proti. Proti načrtu so glasovali Sovjetska zveza, Ukrajina in Egipt. Ameriški zastopnik Frank C. Nash je ponovil, da Združene države podpirajo predlog, na podlagi katerega bi morali ustanoviti posebno ustanovo Organizacije združenih narodov, katere naloga bi bila izvršiti štetje orožja in oboroženih sil vseh držav članic OZN. Pozval je Sovjetsko zvezo, da dokaže s prepričevalnimi dejstvi in ne s praznimi besedami miroljubne namene, ki jih tako poudarja.

Sovjetska delegacija je zahtevala, da se zasedanje preloži, da zamore pripraviti odgovor.

JUGOSLAVIJA OBDOJA VATIKANSKI SKLEP

Reuter poroča iz Beograda, da je tamošnji list „Borba“, glasilo jugoslovanske komunistične stranke, obsodilo Vatikan, da je še vedno tako reakcionaren, kot je bil med vojno in da rabi vero v politične svrhe. Pod naslovom „Vatikan obnavlja srednjeveške metode“ pravi članek, da je papeški sklep, s katerim je pred kratkim pretil, da izobči vse komuniste iz katoliške Cerkve, samo nov primer reakcionarne politike, ki je popolnoma v skladu z vatikanskim neprestanim „protidemokratskim ljudskim stališčem“. Dalje pravi članek, da je sklep obsojen na neuspeh, ker brani izgubljeno stvar.

Tudi sovjetska vlada je v svojem glasilu „Izvestija“ napadla Vatikan, češ da se povrača k metodam inkvizicije, ker preti z izobčenjem katoličanom, ki so komunisti.

Tito v ofenzivi

Maršal Tito je izjavil v svojem govoru v Skoplju, katerega je sedaj prvič po treh letih zopet obiskal, da je prepričan o tem, da bolgarski in albanski narod odklanjata propagando Kominforma in se bosta naslonila na Jugoslavijo. Maršal Tito je nato dejal, da jim bo Jugoslavija pomagala odstraniti vse zapreke, ki stojijo sedaj na poti njihovim bratskim odnosom.

Tito je obtožil komunistične voditelje Bolgarije, Madžarske in Romunije, da gojijo napram Jugoslaviji sovražno razpoloženje. Bolgarski voditelji izražajo zahteve po jugoslovanskem delu Makedonije, toda pri tem delajo račun brez krčmarja.

Beograjski časopis „Glas“ je sporočil, da je bila Jugoslavija do sedaj pri svojih napadih na Sovjetsko zvezo zelo previdna, ker je mislila, da bi drugače lahko škodovala mednarodnemu delavskemu gibanju. Sedaj pa bo spremenila svoje mišljenje in povedala vse, kar mora povedati.

ATOMSKA SILA V ZDRAVSTVENE NAMENE

Ameriški odbor za atomsko energijo je v posebnem poročilu ameriškem kongresu sporočil, da izdelujejo v ameriških tovarnah nove in bolj učinkovite atomske bombe.

Odbor za atomsko energijo pa je tudi izdelal poročilo o uporabi atomske energije za zdravstvene namene.

OBVESTILO O ATOMSKI ENERGIJI MORA PRITI V SOVJETSKO ZVEZO

Preprosto ljudstvo Združenih držav simpatizira s preprostim ljudstvom Sovjetske zveze. Toda Združene države so dolžne poskrbeti da Rusi spoznajo, kaj bi pomenila za njih atomska energija in kaj bi ta storila v času vojne. To je izjavil senator Brien McMahon, predsednik skupnega kongresnega odbora o atomski energiji na letni konferenci o ameriški zunanji politiki na vseučilišču v Colgate-u.

OBRATOVANJE BERLINSKEGA ZRAČNEGA MOSTU BO POSTOPOMA ZMANJŠANO

29. julija so objavili v Berlinu sklep vlade Velike Britanije in Združenih držav, da postopoma zmanjšajo poslovanje berlinskega zračnega mostu pričenši s 1. avgustom. Uradna izjava pravi:

„Z ozirom na ugoden položaj je bilo sklenjeno, da se delovanje berlinskega zračnega mostu postopoma zmanjša, pričenši s 1. avgustom.“

Reducirane zračne sile Združenih držav in Velike Britanije pa bodo še nadalje ostale na razpolago v Nemčiji in vsaka bo vzdrževala še naprej tiste naprave, ki so potrebne, da zračni most, če potrebno, lahko takoj zopet poveča delovanje in da kasneje doseže polni obrat.

Smatra se, da so zaloge neobhodno potrebnega blaga v Berlinu zdaj zadostne in da bodo v kratkem dosegle višek, ki ga omogočajo skladišča in sredstva. Obseg železniških in cestnih prevozov bo verjetno lahko kril potrebe Berlina.

PROGRAM DELA ZA GLAVNO SKUPŠČINO UNO

Glavna skupščina Združenih narodov, ki se bo sestala 20. septembra tega leta, bo razpravljala o vprašanjih Palestine, Grčije, Koreje, indonezijske republike in predvojnih kolonij Italije.

Četrto redno zasedanje Glavne skupščine se bo vršilo v Flushing Meadov.

Pri vprašanju o Palestini bodo razpravljali v glavnem o predlogih za trajno mednarodno upravo Jeruzalema, za zaščito svetih krajev in za pomoč beguncem.

Posebni odbor OZN za Balkan bo poročal o meščanski vojni v Grčiji in o kršitvi njenih mej.

Razpravljali bodo nadalje o neodvisnosti Koreje in Indonezije o pomoči manj razvitim državam, o atomski energiji in o človeških pravicah kakor tudi o sprejemu novih držav med članice Združenih narodov.

Ali so v vsemiru milijoni sončnih sistemov?

Po mnenju nekaterih astronomov je v vsemirju nešteto milijonov sončnih sistemov in planetov, podobnih naši zemlji.

Na letnem kongresu ameriške akademije znanosti, ki je bil nedavno v Združenih državah, so dr. Otto Stuve, ravnatelj zvezdarne „Yorke“ na univerzi v Chicagu, dr. Paul Merrill, ki je dodeljen zvezdarnama na gorah „Wilson in Palome“, ki imata dva največja daljno gleda sveta, in dr. Bart J. Fok s Harvardske univerze razpravljali o raznih pojavih in podatkih, ki potrjujejo gori omenjeno teorijo.

„Večkrat imamo priliko“ — tako je izjavil dr. Stuve — „opazovati tvorbe novih zvezd, ter tudi razkriti mnogo drugih, ki so stare šele deset milijonov let... Mnenja sem, da predstavlja tvorba planetov najnaravnejši proces. Razumljivo je, če mislimo, da ima 90% teh zvezd planete. Vsekakor pa nimamo nobenega vzroka, da bi domnevali, da je naš sončni sistem povsem drugačen od ostalih.“

Dr. Stuve je nadalje razlagal, kako nas astronomska opazovanja dovajajo k mišljenju, da ima proces nastajanja zvezd svoj pričetek v svetlobi. Ta svetloba naj bi po njegovem mnenju proizvajala neke vrste pritisk na ogromno množino zvezdnatega praška v vsemirju ter ga dovedla do nekega kroženja ter po sili zakona težnosti ali pa privlačnosti med masami zgostila zvezdnate prašne drobce v trdna telesa ali bolje rečeno v nastajajoče zvezde, ki ne izžaravajo vidnih žarkov. Ne malo temnih teles te vrste je nedavno odkril dr. Fok na nebesnem svodu. Ta elementarna nakopičenja naj bi se nato po razvojnem procesu spremenila v zvezde najvišjih temperatur, katere včasih dosežejo izredno hitrost in znatno težo ter se premnogokrat ločijo v dve določeni telesi, ki jih zvezdoslovci navadno imenujejo „dvojčke“. Na splošno menijo,

da so ti „dvojčki“ znatno manjši od našega sonca in bi njihovo samolastno kroženje nasprotovalo zakonu o težnosti, ki stremi za tem, da bi jih znova združil v enotno maso. Izredna vročina ki jo izžaravajo, povzroča okoli njih nastajanje plinove mase, ki se imenuje „kozmična materina posteljica“.

Skupaj s temi plinskimi masami, ki se sprostijo od zvezd, se včasih tudi ločijo delci zvezdnatega telesa, katerega kroženje se manjša vse dotlej, dokler jim njihovega nakopičenja ne dovoli za-

kon o težnosti. Njihova združitev tvori tedaj novo zvezdo, podobno našemu soncu po teži in po naravi. Preostala plinova masa obdaja novo zvezdo, ki oblikuje eden ali več obročev podobnih tistim, ki jih opazujejo okoli Saturna. Sčasoma se ločijo najlažji elementi od teh obročev in se porazgubé v vesoljstvu, medtem ko se elementi večjega obsega družijo ter tvorijo nove planete, podobne naši zemlji in drugim planetom.

Dr. Stuve je izjavil, da je ta teorija nastala po raznih opazovanjih in analizah glede „dvojčkov“ in v posebni meri glede tistih, ki so jih ugotovili na „rimski cesti“, kjer predstavlja njihovo število okoli četrtno od sto milijard nahajajočih se zvezd, ki tvorijo „rimsko cesto“. (AIS)

ŠPANSKI DROBIŽ

Španci imajo izredno radi otroke. Spadajo med narode, ki se jim rodi največ otrok. Toda narava skrbi sama za potrebno izenačenje. Nikjer na kontinentu ni umrljivost tako velika kakor na Pirenejskem polotoku.

Španske železnice imajo širše tire nego drugod v Evropi.

Pri pozdravu Španec ne sname klobuka z glave. Toliko da se mu dotakne krajca s prstom. Ženska brez klobuka ni „dama“. (A tudi na Špankem ni potrebno, da bi bila vsaka ženska s klobukom tudi že dama.)

Po trgovinah kadi vse, od učenčkov do gospodarjev. Uradniki kadijo za vsako lino. Tudi na cestni železnici ne vidiš nameščenca v službi brez cigarete. Berač te nagovori s smotko v ustih. Snažilec čevljev, ki ti tako sijajno očedi obušalo, se med delom tu pa tam ustavi, da si ponovno prižge ugaslo cigareto.

Španska vina bi že bila „greha vredna“. Toda Španec se nikoli ne opije. Tam velja pijanec za nekaj še nižjega nego kaznjenec.

Španska tobačna trgovina je monopolizirana. Zato seveda tihotapstvo cvetá. V malem n. pr. pri čistilcih čevljev, v velikem pa do najvišjih vladnih krogov.

Španci ponudijo kavo s sladkorjem, kar daje tej pijači tisto njeno značilno črnino. A tudi skuhan kavi primešajo sladkorja in celo prav mnogo, kar daje potem aromo, ki je lastna pač samo španski kavi.

Špancu se nikamor ne mudi. Točnosti ne poznajo tam niti za vlake. Samo pri bikoborbah so na sekundo točni. Tu pričenjajo ob točni uri že z ozirom pred deset tisoči, ki polnijo prostor za gledalce, ki bi si točnost izsilili s strahovitim hrupom.

Na Špankem mrtveca niti ne pokopljejo niti ne sežejo, ampak ga zazidajo.

Človek se v sili moliti uči.

Kdor ti pomaga v sili, se tudi ti njega usmili.

Kjer je sila najhujša, tam je božja pomoč najbližja.

Manufakturno blago

VSEH VRST

za moške in ženske pri

ALOIS & KARL
Klauff

Beljak - Villach

MODERNI TROGLODIT NA DANKEM

Švedski listi so pisali pred kratkim o nekem Švedu, ki se imenuje Frans Johansson in ki prebiva že 15 let kot puščavnik v neki jami pri Falsterholtu na Danskem. V neki fotografiji tega čudaka, ki so jo listi objavili, je menil neki Blixt, da je to najbrž njegov starejši brat, ki je izginil neznano kam pred 45 leti. Da se prepriča, ali je to res, je Blixt odpotoval na Dansko s svojo ženo.

Puščavnika je hitro našel in prav tako hitro sta moža drug v drugem spoznala, da sta brata, čeprav se nista videla skoraj pol stoletja. Puščavnik je svojca lepo pogostil in jima razkazal svoje jamsko stanovanje, v katerem se je bil udobno uredil. Dejal je, da se počuti tu prav dobro in da ga prav nič ne mika vrniti se na Švedsko ali se preseeliti vsaj v Kodanj, kakor mu je predlagal mlajši brat. Obljubil pa je, da si bo o priliki vendarle ogledal dansko prestolnico.

30. JULIJ

Obiščite

7. AVGUST

razstavo delovne zmogljivosti v Št. Vidu na Glini

(St. Veit an der Glan)

OBRT • TRGOVINA • INDUSTRIJA • POLJEDELSTVO

RAZSTAVNA RESTAVRACIJA • VELIK ZABAVNI PROSTOR • ATRAKCIJE MED RAZSTAVO

Kapelški punt

Zgodovinska povest

Spisal dr. Ožbolt Jlaunig

(Nadaljevanje)

37.

„Tako tedaj,“ pravi župnik Prunner ves potrpt proti Veglu, ki je prišel v župnišče po opravkih, „to imate sedaj. Nazadnje so nam še cerkev zaprli!“

„Kaj takega ne pripustimo,“ reče odločno Vegl; „cerkev je naša last in samo mi imamo pravico do nje.“

„To je lahko govoriti, toda oblast ima moč, in nazadnje doseže to s silo!“

„Naj poizkusi,“ vzklikne Vegl s povzdignjenim glasom; „rajši se damo zapreti, kakor da bi izročili cerkvene ključke komisarju!“

„Treba je biti previden,“ opozarja župnik; „z lepim se da več doseči.“

„To smo videli do sedaj,“ odvrne Vegl nekoliko razburjen; „preveč ste bili popustljivi, ne smemo se vdati!“

„Potem pa imejte odgovornost vi, župljani, jaz sem s svojimi močmi pri kraju!“

In župnik sede na stol si podpre glavo in molči.

Nekaj časa gleda Vegl župnika; videl

je, da trpi blagi pastir, zato stopi k njemu ter pravi: „Ne bojte se, gospod župnik, vse se steče dobro; nič nam ne more oblast, dokler zahtevamo naše pravice!“

„Da bi le bilo tako,“ pravi župnik otožno in se dvigne.

Dogovorila sta se, da zaklene mežnar vrata, ključke pa izroči Veglu, ki jih hrani do tega časa, ko pride napovedana vojaška pomoč. Tedaj bo govoril on in poskušal vse, da se upostavi zopet prejšnji red. On prevzame vso odgovornost, župnik naj bo čisto miren.

Blagemu pastirju se je razjasnilo lice, veselo je podal Veglu roko, ki mu jo je ta spoštljivo poljubil. Tako sta se poslovila. Vegl je šel, ko je dobil ključke od cerkve, samozavestno po trgu.

„Naj le pridejo iz Celovca, ne ustrašimo se jih, četudi nimamo pušk; pa imamo trde pesti in te tudi nekaj zaležejo!“

Ljudje so sicer mrmrali, ko je ostala cerkev zaklenjena, a Vegl jih je s svojim vplivom znal kmalu potolažiti, da je to le za kratko časa, potem pa bo zopet vse tako, kot je bilo poprej.

Bilo je ravno neki ponedeljek pred svečnico leta 1788. Kakor vsako leto so se zbrali otroci popoldne pri farni cerkvi. Vsak je imel pripravljeno iz papirja malo cerkvico, ki jo je nosil pritrjeno na mali palici. Eden je hotel imeti lepšo cerkvico od drugega. To je bil di-rendaj, zakaj otroci so letali sem in tja, se suvali in smejali ter dražili. Obhajali

so spomin na veliko povodenj, ki je pred davnimi leti nenadoma vdrla v Kaplo. Velike množine prej padlega snega so se pričele tajati, voda je tekla od vseh strani in Bela je vedno bolj naraščala. Kmalu je stopila čez breg in se vlila po trgu. Okoli cerkve je bilo vse v vodi in deroči potok je razril celo grobove in odnašal krste. Med ljudstvom se je razširilo veliko razburjenje.

Tedaj so se zaobljubili tržani k Devici Mariji v Trnju, šli so v cerkev, iskreno molili, spredaj pa so šli otroci z malimi cerkvicami, ki so jih zmetali v vodo, ki je segala do vznožja stopnic, po katerih se pride v znano nam cerkev. In glej, silen vihar je nehal, nastopil je mraz, bilo je ravno dan pred svečnico, in povodnji je bilo konec. Vsi srečni so bili tržani. V spomin na to se je ohranila procesija, ki se je pomikala od cerkve Device Marije v Trnju skozi trg do mostu, ki vodi čez Belo na koncu trga proti jugu. Ta procesija se je nazadnje opustila, ostal je le še neznan spomin.

Že so se zbrali v veliko gručo, fantje so šli spredaj, deklice pa zadaj. Med smehom in krikom se je pomikala mladež po cesti naprej do Bele. Tu so obstali. Najstarejši deček, Boštejev Pol-dej, se je postavil na most in začel svečano izgovarjati besede:

Ante pante popolore,
Koclju vrata cvilelore.

Nato je vrgel cerkvico v vodo. Za njim so ponovili tudi drugi otroci te besede in med vriščem so pometali vsak

svojo cerkvico v vodo. Gledali so, kako so plavale bele hišice pa valovih; ta in ona se je že potopila, druga se je zopet obdržala na površju. Otroci so kričali, češ, moja cerkvica je najbolj trdna, moja se ni potopila.

„Ante, pante, popolore,“ so kričali vsi vprek.

Seve niso razumeli teh besedi, ki so latinskega izvora. Kadar je duhovnik vodil procesijo, je molil molitvice, ki so navadne na praznik svečnice pri obhodu po cerkvi, ko se blagoslavlja sveče. Med temi je tudi besedilo: Quod parasti ante faciem omnium populorum.

Ljudem se je vtisnilo vse to v spomin, seve so te besede pretvorili po svojem. Ko je neko leto šla procesija po trgu, je v naglici zaprl Kocelj hišna vrata, ko se je ravno mimo njegove hiše premikal sprevod. Pri tem so vrata močno zacvilila, ker tečaji že dolgo niso bili več namazani. Neki hudomušnež je k prvim besedam: Ante, pante — pridejal še ono od Kocljevih vrat, in to je tudi ostalo.

Že so se vračali otroci proti trgu, ko se zasliši od daleč glasno trobentanje. To je bilo nekaj nenavadnega. Otroci letijo proti farni cerkvi in še dalje. Že so bili pod cerkvijo v Trnju, ko zagledajo na cesti vojake, korakajoče proti trgu, njim na čelu častnik na konju. Medtem pa so leteli že tudi Kapelčani od vseh strani skupaj.

(Dalje prihodnjič)

Mauser Karel:

GREH

Včasih je človeku teže ob malem grehu kakor ob velikem. Veliki greh ti je neprestano pred očmi in počasi se ti zazdi, da si se ga kar nekam privadil. Mali greh pa se zgubi med spomini, pozabiš nanj, pa nepričakovano butne na dan in zaboli kakor sam božji rop.

Težko smo živeli doma. Deset otrok nas je bilo, oče že v letih. Otroške želje pa so razkošne. Šele danes vidim, kakšne so bile.

Pistola na zamaške, nalivno pero, kolo. Da, prišle so še druge, ki so mi prišle v spomin samo v sanjah. Ob svetlem dnevu jih še sanjati nisem upal.

Moj oče je bil tih človek. Rad je govoril sam s seboj kakor vsi zaprti ljudje. Vedno je zamahoval z desnico in sive oči so mu vedno strmele nekam predse. Kakor da mora najti na cesti nekaj, s čimer bi vsaj enemu od otrok napravil veselje.

Zgodilo se je, da je nekoč pri nekem sejmarju zapazil nalivno pero. Preprosto, ceneno pero. Kupil ga je in mi ga prinesel. Še danes ga vidim. Črno, ozko z nerodnim mehanizmom. Oče nikoli ni pisal z nalivnim peresom in to preprosto pero se mu je zdelo imenitno. Dal ga mi je s tistim nasmehom, ki je bil očetu običajen. Tega nasmeha ne znam opisati, skrival je v sebi toliko, da ga more razumeti le sin.

Vrtel sem ga v roki in zdelo se mi je, da sem dočkal prvo veliko izpolnjenje v življenju. Nad menoj so sijale sive očetove oči.

Zvesto sem pisal s tem peresom vse dotlej, da sem dobil nekoč drugega in sicer za god. Ni mi ga kupil oče, niti ni vedel, da sem ga dobil. Modrikasto je bilo, modernejše. Očetovega sem dal bratu Emilu za igračo.

Dolgo oče ni zapazil spremembe. Brat je očetovo pero do kraja razdejal in vlačil posamezne dele sem in tja po sobi.

Zgodilo se je, da je oče nekoč razdejane delčke zagledal. Ni vedel, da so to ostanki njegovega peresa, pobral je prazen tul, ga ogledoval in položil na mizo.

Ko sem pisal domačo nalogo, me je nenadoma vprašal:

„Ti, ali pero še piše?“

Bil sem v zadregi.

Oče je stopil k mizi in se zagledal v pero, s katerim sem pisal. Debelejše je bilo in modrikasto. Zazdalo se mu je, da ni njegovo.

„Novega imaš,“ je mirno rekel.

„Novega,“ sem izdaval.

„Lepo piše,“ je tiho odvrnil.

Na mizi je še vedno ležal tul, ki ga je bil pobral. Vzel ga je v roko in brez besede vrtel med prsti.

Čutil sem, da se mi je nekje globoko v duši odvezal vek. Vek, ki ostane po velikem grehu, ko greh pride v zavest in kriči v dušo.

Nisem mogel pisati. Zaprl sem zvezek in odšel iz sobe. Brez besede, brez opravičila.

Dolgo je že tega in greh so prekrila leta. Starejši sem postal, imel sem nalivno pero, ki sem ga sam kupil, dobro nalivno pero z zlatim peresom.

Franjo Neubauer:

Tvoje so
rože

Žena, pomladni
zove te klic
v vrtec do mehkih,
plodnih gredic.

Ti pa oziraš
vsak čas se nanj,
kdaj prebudi se
dete iz sanj.

Tvoje so rože,
ti jih sadiš
in kakor mati
skrbno gojiš.

Ko pa razsuje
cvetja se kras,
kliče mu tvoje
radosti glas.

Popje otrok je
slab in plašan,
komaj si upa
gledati v dan.

Zdaj ti plačuje
delo in znoj
vrtnic bogat
čar in opoj.

In po letih, po dolgih letih se je znovala zbudil greh v srcu, zrastel je v goro in zanj ni spovednice na svetu. So gredi, ki pusté za vedno trn, ki rani vselej, ko se zbudi spomin.

Vidim očeta na zadnjo uro, čeprav ga nisem videl z očmi. Drobna siva glava, očala vsa prepletena z žico, brki, udrta lica.

Niti v krsti ga nisem videl. Pokopali so ga že, ko sem prišel.

V Eisenerzu leži, na pokopališču, ki je stisnjeno tja med bregove, da se bojiš, da si na koncu sveta.

Stal sem ob grobu. In tedaj se je zga-

SESTRA V TUJINI
SESTRI V DOMOVINI

Krasna pomladna noč je bila. Namesto da bi se odpravila spat, sem se naslonila na okno in se zatopila v sanje...

Nebroj zvezdic je trepetalo nad menoj, blede luna je krožila med njimi. Blizu, tako blizu so se gibali svetovi, da bi jih skoraj dosegla z roko. V mesečini so se srebrile lesene in slamnate strehe vaških kočic, kot temni jeziki so jih lizale dolge sence dreves. Za vasjo je skrivnostno žuborel potok, v mlaki pa so se oglašale žabe. Ves ta čar je obdajal temno zeleni gozd s svojo lepoto; v njegovem zatišju je žgoel slavček čarobno pesem ljubezni...

Nikdar me ni nočna krasota tako očarala kot ta večer. Bila sem pač v gorskem kraju, v gorskem raju, v kraljestvu poezije. Tako mehko mi je postalo v duši!

Da, moja duša, katero kruta sedanjost tira proč od idealov, proč od poezije v demonsko oblast materializma, se je naenkrat spet svobodno dvignila v kraljestvo sreče, ljubezni, svobode in idealov.

Bilo je kot sanje! Kako bi jih opisala? Glej oblak, ki ga veter žene! Vprašaj ga o njegovih potih! Vprašaj blede luno, vprašaj zvezde, kod potujejo čez dan! Vprašaj slavčka, kam hitijo njegove pesmi! Pa boš izvedela, kam vodi jo mlado dekliško dušo sanje mlade majske noči.

Tedaj pa, ko je moja duša plavala v razkošju nočne poezije, tedaj je pod mojim oknom zadržela, vzklopela v tiho noč pesem iz mladih fantovskih grl. Lepa narodna pesem, katero so hoteli

—le:

GROZI....!

(NEKAJ MISLI O PLESU)

Z bolečim srcem hodim po naši deželi. Vas se vrsti za vasjo in v vsaki gostilni ali dve. Iz nje pa se razlega glas godbe, bučen smeh in udarci plesa.

Spomnimo se le, kaj se včasih dogaja ob kresovih, ob pristno slovenskih in za to posvečenih kopicah. Višek pa je ob žegnanjih, veselicah in podobnih prilikah.

Ne rečem, da je povsod tako, niti da je mnogokje — ne; mnogo, zelo mnogo je še zdravega v našem ljudstvu, a grozi mu in vsak dan bolj grozi strašni in usodni vdor nenravnosti.

In posledice?

Ideal slovenskega dekleta: tisto pošteno, delavno, zvesto, pa tudi veselo slovensko dekle bo le še senca preteklosti, ideal — nikdar uresničen.

In kaj bo z družinami, ki jim bodo zagospodinjila taka dekleta? Ali naj jim slovenski narod izroča svoje družine, ki morajo sloneti na kamnu odpovedi, biti edine, delavne in varčne, da bodo vir rasti, življenja in napredka; njim nevzgojenim naj zaupa vzgojo otrok; v njih, ki so same negotove in slabotne — v njih varstvo naj postavlja stebre slovenstva — naše domove?

Nravnemu propadu nujno sledi propad naroda. In redke so dobe s tolikimi in tolikšnimi nevarnostmi, ki prete ob-

nil greh v meni, videl sem očeta s praznim tulom — ostankom peresa v roki in njegove žalostne oči.

Novega imaš. Lepo piše.

Kakor da je skoz prst prišel očetov glas. Tih, očitač glas, ki ne kara, pa vendar tako boli. Samo očetje govore tako.

Vem, na milijone je nalivnih peres na svetu, lepih in zlatih. Vem, v nobeni knjigi ni zapisano, da je greh, kar sem takrat naredil.

In vendar vem, da je samo eno pero bilo očetovo, samo eno kupljeno iz njegove ljubezni, ki je bila tako tiha. Da so vsa peresa cesarjev in kraljev nič proti tistemu, ki je bilo nerodno in preprosto.

Srce je tožnik in pred srcem, ki toži, smo vsi tako, tako neizrečeno majhni.

iztrgati iz duš; pa jo vendar tako ljubimo in jo pojemo z večjo ljubeznijo kot vi doma.

In najzadnje so mi zapeli pesem, katera odlomki so mi segli v dušo in mi jo razburili.

„Vso srečo ti želim
ne z menoj, le z njim...“

Z njim? Kdo je ta, kateremu so ti planinski sinovi želeli srečo ob meni?

Oj, vi fantje, ki ste mi tako krasno peli, mi želeli srečo, ne veste, da ste mi vznemirili dušo, da ste se dotaknili boleče rane v mojem srcu, da ste vzbudili v meni vse ono, kar se trudim pozabiti, uspavati...

S polno dušo hrepenenja tavam skozi življenje in ne najdem ga, ki bi z mojim družil svoje hrepenenje, ki bi doumel skrivnosti moje duše.

Mogoče je prav tako. Moja duša mora trpeti, da postane velika, močna. In vendar — kako tolažilna mi je bila tisti hip pesem planinskih sinov...

Planine, planinci!

Kadar bo otožna moja duša, takrat se bodo moje misli vračale tja gor k vam...

Kadar se bo srce potapljalo v blato ljudske zlobe in hinavstva, ga bo spomin na čistost vašo držal na površju...

Kadar bo moje srce bolno, osamljeno, kadar bosta v meni boj in dvom, takrat bom mislila na vas...

Spet bodo trepetale zvezde, spet se bo smehljala luna — tako blizu, da se je dotakne moja duša. Kaj veš o vsej tej boli, ti, sestra v domovini?

Junastvo očeta
Smrekarja(KRATKA ZGODBA V ZABAVO
IN POUK)

Bilo je na binkoštno soboto zvečer. Pri Smrekarju so že odmolili in šli spat. Samo Ivanka je še bedela. Likala in pripravljala si je obleko za drugi dan. Saj jutri je binkoštna nedelja in potem binkoštni ponedeljek. Šla bo na Sveto planino, kamor bo prišel tudi Kobacov Janko. Veselila se je snidenja. Želela je, da bi že brž prišla jesen in z njo njena poroka. Iz teh misli jo je vzbudil ropot v veži. Vežna vrata so bila že zaklenjena, zato se ji je čudno zdelo, kaj moti večerni mir. Vzela je luč in šla pogledat.

V veži jo sreča velika uničevalna skleda. Skoraj je pozabila dihati, tako se je ustrašila. Hotela je zbežati, toda noge je niso ubogale. Počasi je poklicala mater in sestre. Ko so zagledale to nenavadno strašilo, jih je obšel silen strah. Pričele so moliti. Nič ni pomagalo. Uničevalna skleda je mirno plesala po prostori cementni veži. Ker le ni bilo konca, so poklicale očeta Smrekarja. Tako je vsa družina v silnem strahu pričakovala konca. Ker tega le ni hotelo biti, so se oče spomnili na blagoslovljeno vodo in molitvenik, kjer je zapisano, kako se odganja hudi duh. Lasje so se vsem ježili, ko so pričeli oče škropiti in brati iz črne knjige ter odganjati hudiča. Nič. Skleda se jim je približala ter zopet oddaljila in mirno plesala naprej. Končno so se oče okorajžili — zdaj bo, kar bo — ter s tresočo roko dvignili skledo. Izpod nesrečne sklede pa je skočil preplašen maček in zbežal na podstrešje, vesel, da so ga rešili strašne pasti.

Smrekarjevi so se spogledali, nasmehnili in tiho odšli spat. Sklenili so, da bodo o tem molčali.

Mala Milica pa le ni mogla brzdati svojega jezička. Brž ko je zjutraj vstala, je šla h Gašparjevi teti in ji zaupala, kako jih je snoči „sparil maček“. In če je vedela Gašparjeva teta, je vedela vsa vas.

Besedo imajo
naši bralci

Pod tem naslovom bomo od časa do časa priobčili zanimivejša pisma bralcev. Z objavljanjem teh pisem želimo dati številnim bralcem priložnost, da povedo svoje misli k raznim člankom v „Kroniki“. Kolikor bo mogoče, bo seveda uredništvo nasvete v teh pismih pozkušalo upoštevati.

Danes priobčujemo dopis, ki smo ga prejeli glede leposlovnega dela „Kronike“.

„Gospod urednik, mislim sem, da pridem v doglednem času v Celovec, ker pa me ne bo, Vam pišem. Posebno zavoljo enega:

Opazam, da so črtice v „Kroniki“ čudovito ubrane. Pa jih ne mislim hvaliti. Ne zdi se mi prav, da se tiskajo stvari, ki tlačijo posebno mlade ljudi. Ni dolgo, kar ste objavili črtico pod imenom „Neža“ in zadnjič pod imenom „Anica“.

Zdi se mi, da s tako jokavo literaturo več škodite kakor koristite. To je svetobolje, ki se je s Stritarjem končalo. Trpljenje se dá drugače opisati — tudi take nesrečne ljubezni. Ne tiskajte vendar takih stvari! Ali ne čutite sami, da moramo imeti neko kulturno vest in da ne smete dati v tisk vsako delo pisateljev, ki se ujamejo na vsako zgodbo, da je le čudovita in jokava. Poizkušati moramo namreč doseči, da ljudje počasi prihajajo više. Od takih zgodb pa ni nobene koristi, kvečjemu škoda.

To je samo moja misel, ki sem jo mislil povedati; ker pa ne pridem sam v Celovec, pišem in svojo misel povem. Ne mislim nikogar žaliti in se ne oziram ne na Petra ne na Pavla, občutek pa imam, da mora biti vsak pisatelj in vsaka založba v vesti dolžna, da življenje slika, kakršno je v povprečnem človeku, ne pa v duši razmeknužene ženske. In lahko rečem, da tako kot Anica ne čustvuje v resničnosti nobena dečka. — Zdi se mi, da imam prav. Brez zamere moji kritiki. Mislim pošteno in z dobro voljo.

Z iskrenimi pozdravi Vaš K. R.“

Za naše gospodarje!

Ali naj še redimo ovce?

Staro in znano dejstvo je, da se med vsako vojno število ovc zviša, da pa se v rednih razmerah število ovc spet zniža. To je tudi čisto razumljivo. Ko je pomanjkanje vsega blaga, poizkuša vsak, tudi najmanjši kočar, rediti vsaj eno ali dve ovci, da ima volne vsaj za nogavice. Kdor pa le more, redi toliko ovc, da more z dobljeno volno nato obleči svojo družino in da mu poleg tega ostane mogoče še kak kilogram volne za zameno za najnujnejše gospodarske in gospodinjne potrebe. V takih časih pomanjkanja se prav gotovo ovcereja splača.

Drugo pa je vprašanje, če se ovcereja splača še v rednih razmerah, ko ni povpraševanja po volni, ko je mogoče za razmeroma nizko ceno dobiti kakovostno dobro volneno blago.

V rednih razmerah ima ovcereja v gospodarskem oziru dvojni pomen: proizvodnjo volne in proizvodnjo mesa. Je pa gotovo, da se niti proizvodnja volne niti proizvodnja ovčjega mesa ne splača s krmo in na pašnikih, kjer moremo ravno tako pasti govejo živino. Ovcereja se splača in jo tudi moremo priporočati le tam, kjer so v poletnem času na razpolago pašniki, kjer se morejo prepasti in ki jih morejo dobro izkoristiti le ovce, ne pa goveja živina. Razen tega moramo imeti možnost, da tudi za zimo preskrbimo za ovce zadostno in primerno krmo. Ako to dejstvo ni podano, se spomnimo še vedno veljavnega pregovora, da „ovca preko zime sebe pojé“. To se pravi, da samo preko zime stane reja ovc toliko, kolikor dobimo za volno in za meso, ako dajemo ovcam krmo, ki bi jo ravno tako mogli dati tudi goveji živini.

Zato je tudi reja ovc zelo omejena, odvisna je od tega, koliko imamo na razpolago ovčjih pašnikov in koliko ovčje krme moremo preskrbeti za zimski čas. Nikakor namreč ni opravičljivo, da bi število ovc povečali na račun goveje živine. Nepravilno pa bi spet bilo, da bi na kmetiji, kjer je dosti pašnikov, katere morejo dobro izkoristiti samo ovce, ovc ne redili ali pa v premalem številu. V tem slučaju nam more reja ovc prinašati velike gospodarske koristi, četudi ne vpoštevamo gnoja, ki pa tudi za sebe spet pomeni kot dobra rastlinska hrana veliko pridobitev.

Ko pa smo se enkrat odločili za rejo ovc, moramo vedeti, kako bomo s pravilno rejo ovc dosegli čim večji gospodarski dobiček. Seveda želi vsak ovcerejec, da bi dobil od svojih ovc čim boljše volno. Ta zahteva in ta želja pa ne sme iti predaleč. Čim boljše volno namreč ovca daje, tem boljše krmo in tem večjo nego taka ovca tudi potrebuje in zahteva. Za naše podnebne in gospodarske razmere je najprimernejša naša domača koroška ovca in zato ne bomo mislili na nobeno drugo pasmo. Ta ovca je najbolj odporna proti raznim neugodnim vremenom in podnebjem in daje tudi še pri razmeroma slabi krmi dobro volno. — Ni pa seveda vseeno, koliko in kakšno volno dobivamo od svojih ovc.

Na zboljšanje volne moremo vplivati predvsem s tem, da izbiramo za plemo samo dobre in najboljše živali. Vse one živali in to tako ovce kakor tudi ovne, ki nimajo kakovostno dobre volne, ki imajo preveč resastih dlak, ki niso po celem telesu enakomerno in pravilno porasčene z volno, vse take živali moramo čim prej odstraniti in jih ne smemo nikakor imeti za plemo. Vse lastnosti volne se namreč podedujejo, to je

prenašajo od ovce na jagnje in spet naprej. Ni vseeno ali redimo ovce, ki nam dajejo letno po pol kilograma kakovostno slabe volne, ali pa z isto krmo in z enakimi stroški redimo ovce, ki nam dajejo še enkrat toliko volne na leto in k temu je ta volna še boljša. Zato moramo vedno takrat, ko ovce kupujemo za plemo ali pa ko ovce v svoji čredi ovc izbiramo za plemo, gledati skrbno na to, da izberemo in kupimo le take ovce, ki imajo kakovostno čim boljše volno in ki so po celem telesu z volno pravilno porasčene. Seveda je pri tem važna tudi telesna oblika. Saj slabo razvite in lahke ovce ne morejo dati veliko volne. Še prav posebno pa je važno, da gledamo na kakovostno res prvovrstne živali, kadar izbiramo za plemo ali kadar kupujemo za plemo ovne. Najcenejši oven je večkrat najslabši oven in pri nakupu dobrega plemenskega ovna pač ne bomo preveč varčevali. Saj nam more slab oven pokvariti dolgoletno naporno delo pri reji sicer dobrih ovc.

Na kakovost volne pa ne vpliva samo pravilna izbira živali za plemo, temveč v veliki meri tudi pravilno krmljenje ovc. Vsak živinorejec ve, da ima krava toliko obročkastih vdolbin na rogovih, kolikor telet je krava imela. Med brejostjo namreč kožnate tvorevine ne dobivajo zadosti hrane in to se nato pozna tudi na rogovih, ki so taka kožnata tvorevina. — Ravnotako pa je tvorevina kože tudi volna. Ako ovca dobi premalo krme ali pa preslabo krmo, se volna ne more pravilno razvijati. Zato mora dober poznavalec volne na volneni dlačici spoznati, ali je dobivala ovca zadostno krmo ali ni mogoče vsaj nekaj časa dobivala nezadostno krmo. Taka volna je nato slabo in nepravilno razvita, taka volna pa ima seveda tudi slabo ceno. Zato redimo le toliko ovc, kolikor jih moremo res prepasti in kolikor jih moremo preko zime prekrmiti, ne da bi ovce pri tem trpele na pomanjkanju krme.

Za naše gospodinje:

Nasveti za pravilno likanje

Se vedno živimo bolj ali manj pod vplivom pomanjkanja zadnje strašne vojne. Tako nam tudi še vedno primanjkuje blaga oziroma tkanin. Zato ne bo odveč, če enkrat spregovorimo o pravilnem likanju. Saj ravno z nepravilnim likanjem včasih občutno poškodujemo perilo.

Evo nekaj navodil:

1. Preden začneš likati, nategni vsak kos perila po šivih.
2. Likaj vzdolž.
3. Gladko blago likaj na desno, vzorčasto na levo.
4. Veznine likaj še precej vlažne na flaneli prej na desno, potem na levo; likalo dobro pritisi.
5. Pri vsakem kosu likaj najprej majhne dele, tako volane, čipke, trakove, pasove in vezene, potem šele večje dele. Pri moški srajci zlikaj najprej hrbet, zatem naplečnik, zapetije in rokave, nato ovrtnik in drugo. Prsa dobro nategni in potegni po njih z likalnikom. Gube lepo uravnaj in gladko zlikaj. Srajco nato pripogni v sredini rame, v ravni črti, obrni rokave, upogni in srajco zloži v tri dele.
6. Pri bluzah ali obleki zlikaj najprej rokave, potem hrbet, naposled prednje

Na kakovost volne pa vpliva še nekaj, na kar navadno ovcereji mnogo premalo pazijo. S skrbno izbiro in rejo ovc ter s primernim in zadostnim krmljenjem smo dosegli, da imajo ovce kakovostno dobro volno. Paziti moramo sedaj, da te dobre kakovosti pri striženju ovc in pa pozneje z nepravilnim ravnanjem z volno ne pokvarimo. Pri striženju moramo paziti, da žival čim manj ranimo. Vsako rano pa takoj namažimo s katranom ali pa z jodom. Pri vsaki posamezni ovci pri striženju ugotovimo in zapišimo, koliko volne je žival imela. To je zelo važno zaradi izbiranja živali za plemo.

Po striženju večkrat volno takoj nabašemo v vreče. Tako postopanje je nepravilno pa brez ozira na to, ali so živali pred striženjem oprane ali ne. Volna ima po striženju še telesno toploto ovce. Ta toplota mora izginiti. Drugače se volna ugrije, začne se znojiti, ta znoj pa vpliva na nekako prebarvanje volne in vrednost volne se zelo zmanjša. Zato moramo po striži pustiti volno kakih 6 dni na rahlo razgrnjeno na zračnem in suhem prostoru, da se res lahko dobro prezrači in posuši.

Le takrat, ako bomo s čim večjo skrbnostjo vpoštevali vse prednje, moremo pričakovati, da se nam bo ovcereja tudi v sedanjih in prihodnjih letih izplačala. S skrbnim izbiranjem bomo dobili najpreje živali, ki so velike, močne in ki so po celem telesu pravilno obraščene s kakovostno res prvovrstno volno. Take živali nam bodo dale nato veliko količino volne, istočasno pa bodo dobro in pravilno obraščene živali na paši veliko lažje prenašale vse neugodnosti podnebja in vremena. Take živali bodo veliko bolj zdrave in zato bodo mogle take živali pašo v poletnem času in krmo v zimskem času mnogo boljše izrabiti.

Ako nato pri striženju in po striži z volno takih živali še pravilno ravnamo, smo lahko prepričani, da bomo tako volno tudi vedno lahko prodali in bomo dobili za njo tudi odgovarjajočo ceno, ki nam ne bo samo poplačala vse stroške pri reji ovc, ampak nam bo prinesla še primeren dobiček.

Pa ne samo dosti in dobro volno nam dajo take živali, take živali nam dajo tudi mnogo več mesa kot pa male slabotne živali.

dele in ovrtnik. Oprsje likaj od desne proti levi.

7. Fino blago in občutljive barve likaj po vlažnem belem robcu.

8. Robce in prte upogni pravilno čez polovico in zlikaj, potem še po četrtini, najprej pa zlikaj ime na lice, potem narobe. Ko to perilo upogibaš, pazi, da so spodnji robovi skriti pod zgornji rob.

9. Med likanjem zlagaj perilo po enakosti skupaj, to je istovrstno skupaj.

10. Rjuhe, ki si jih že nategnila, pogladi dobro po robovih in upogni na tri ali štiri plati.

11. Še vlažno perilo izobesi že polikano na sonce ali na zrak, da se popolnoma posuši.

12. Ko je vse perilo zlikano in suho, ga spravi v omaro za perilo. Vsaka skupina imej svoj določen prostor.

Perila ne jemlji nikdar iz omare v naglici, da ne napraviš nereda. Pravilno bi bilo, da bi imel vsak član družine svoj poseben predal; za red v posameznih predalih odgovarjajo odrasle hčere. Moško perilo nadzoruje gospodinja.

Od časa do časa se mora obrabljeno perilo nadomestiti z novim, v kolikor so pač denarna sredstva na razpolago.

Oddaja žita

Koncem junija je bilo zaključeno oddajanje pridelkov po predpisu za leto 1948/49. Zanimivi so podatki, ki nam povedo, koliko je bilo predpisano, da morajo kmetje v tem letu oddati pridelkov in koliko so v resnici oddali.

Pridelek	Predpis v tonah	Oddano ton	%
krušno žito	230.000	211.117	91,8
ječmen	38.000	37.544	98,8
oves	20.000	14.504	72,5
koruza	23.000	18.440	80,2
krompir	520.000	399.852	76,9

Krušnega žita so oddale posamezne zvezne dežele:

Dežela	Predpis v tonah	Oddano ton	%
Dunaj	1.850	2.380	128,6
Dolnja Avstrija	130.400	123.730	94,9
Gradiščanska	20.760	15.780	76,0
Gornja Avstrija I.	12.880	10.699	83,1
Gornja Avstrija II.	44.850	41.004	91,4
Solnograška	1.380	1.414	102,5
Štajerska	12.650	11.116	87,9
Koroška	5.000	4.752	95,0
Vzhodna Tirolska	69	69	100,0
Tirolska	161	161	100,0
Predarlška	—	12	—
	230.000	211.117	91,8

Kmetovalci vprašujejo . . .

Vnetje in oteklina vimena. L. M., J. — Pri kravi je nenadoma oteklo lansko poletje vime; toda ne celo vime, ampak le en del. Mleko je bilo spremenjeno, kakor bi bilo malo sesedeno. Po nekaj dneh pa je krava spet ozdravela. — Letos pa je oteklo vime in sicer najpreje en del, nato pa celo vime, kravi, ki je bila ob koncu brejosti. Tudi ta bolezen je sama po sebi prešla. — Kaj je tem oteklinam vzrok in kako jih je treba zdraviti? —

Razlikujemo več vrst oteklin in vnetij vimena. Najnavadnejši je otok vimena, ki nastane navadno pri kravah, dobrih molznicah ob koncu brejosti. Polagoma oteče ena ali pa tudi dve četrtini vimena in oteklina se razširi večkrat na celo vime. Vime ni vroče in tudi kravi ne povzroča bolečin, ako vime gnetemo. Najbolje je tako vime pustiti popolnoma na miru. Največ še pomaga gibanje, zato kravo spustimo, ako je le mogoče, na pašo. — Druga vrsta vnetja in oteklina vimena je ona, ki jo začetakoma v svojem vprašanju omenjate. Navadno oteče ena četrtina, redko dve četrtini vimena. Oteklina pa ne narašča polagoma, ampak se pojavi naenkrat! Tudi ta oteklina ni boleča, toda vime je toplo. Po enem dnevu oteklina se spremeni tudi kakovost mleka, ki postane nekako pahuljasto. Na splošno zdravstveno stanje živali pa to vnetje ne vpliva. To oteklino zdravimo tako, da vime dvakrat dnevno narahlo tremo z dlanjo roke, na katero smo dali malo mazila, ki ga napravimo iz čebuline masti. Vimena pri tem ne smemo gnesti. Pri tem pa moramo vime večkrat na dan temeljito izmolsti. Čebulino mast pa napravimo takole: čebulo razrežemo in pražimo v masti, kakor n. pr. za guljaž; čebulo nato odcedimo, mast pa porabimo kot mazilo.

Razen teh navadnih otokov vimena, pri katerih je splošno zdravstveno stanje živali nespremenjeno, poznamo še vnetje in otok vimena, ko je celotno zdravstveno stanje krave poslabšano. Oteklina vimena je trda in povzroča oboleli živali hude bolečine.

LETOŠNJA ŽETEV — ODLIČNA

Kmetijski minister Kraus je dal izjavo, v kateri ugotavlja, da je žetev rži, pšenice in ječmena večinoma že končana. V nekaterih krajih so že tudi pričeli z mlačvo. „Moremo reči,“ je dejal minister, „da so uspehi letošnje žetve odlični tako z ozirom na količino zrnja kakor tudi na količino slame.“

RAZSTAVA V CELOVCU

(KLAGENFURTER AUSSTELLUNG)

OD 11. - 21. AVGUSTA 1949

Velik veselični prostor

Poklicna posvetovanje v USA

(Richard Engel — New York)

Ameriška mladina si često zastavlja življenjsko važno vprašanje: „Kaj naj postanem?“ in to že v zgodnji šoloobvezni dobi. K temu jo navaja sistematično poklicno posvetovanje, ki je zasidrano mnogo močnejše kot v Evropi v javnem šolskem sistemu.

„Uči se z določenim smotrom pred seboj!“ je prvo načelo tega posvetovanja. Poklicno posvetovanje prične že v spodnji srednji šoli za mladino od 12 do 15 let in se nato nadaljuje v zgornji srednji šoli za mladino od 15 do 18 let. Večina šol prireja enkrat na leto tako imenovane „poklicne tedne“ ali en „poklicni mesec“. V tem času se pouk peča posebno z navajanjem k izbiri poklica in s praktično pripravo za pridobitno življenje. Predvsem skušajo učitelji navajati učenca k temeljnemu spoznavanju samega sebe. Učenec naj se nauči umetnosti ocenjevanja samega sebe, ki ga bo kasneje enkrat varovalo pred razočaranji. Kje so njegove koristi, njegova nagnjenja in sposobnosti, njegove možnosti? Na kak način naj izboljša in izpopolni svoje sposobnosti?

Toda tudi po zaključku te analize samega sebe še ne usmerjajo pozornosti učenca na kak določen poklic. Važno je, da ima čas in priložnost preiskovati in eksperimentirati. Zato mu nudi „poklicni mesec“ predvsem temeljite vpogled v poklicno življenje na splošno. Šolska knjižnica mu nudi izbrane knjige, brošure in časopise. Strokovni ogled industrijskih podjetij in trgovskih hiš mu prikazuje na plastičen način narod pri svojem delu.

Tudi pri posameznih predmetih se vrši pouk v „poklicnem mesecu“ z ozirom na pridobitno življenje. V matematični uri n. pr. izve učenec, za katere poklice je potrebna matematika. V angleški uri se uči tudi pravilno napisati dopis, s katerim se poteguje za službo. Snov „Kako najdem zaposlitev“ napravi učitelj često bolj živo s tem, da prevzame sam vlogo šefa tvrde, ki sprejema v službo, in skupno z nekaterimi učenci, ki „iščejo službo“, tako nazorno

prikazuje, kako se mora bodoči nameščenec na takem sestanku obnašati.

Tudi šolski otrok se že pripravlja za poklicno posvetovanje. Tako jim kažejo n. pr. filme „Kako najdem svoje življenjsko delo“, „Sposobnosti in poklici“ itd. kot tudi kratke filme, ki prikazujejo posebne poklicne skupine pri delu. Te filme stavijo na razpolago javnim šolam industrijski koncerni, delavski sindikati, vladni uradi in zasebne vzgojne organizacije. Po filmski predstavi sledi jo često zanimiva povpraševanja, ki naj doženejo poklicna nagnjenja mladih gledalcev. Učenci pripovedujejo podrobnosti pravkar vidjenih filmov; večina se pokaže, da se spominjajo podrobnosti tistega poklica, ki je vzbudil največje zanimanje, najbolj.

Zelo priljubljene so „poklicne konference“, ki jih prireajo razne šole. Tu pripovedujejo pred dijaštvom ugledni možje in žene dotičnega mesta o svojem življenjskem delu. Opisujejo telesne in duhovne zahteve poklica, način življenja, ki ga dovoljuje zaslužek in nakazujejo pota za napredovanje. Duhovna pridobitev za zbrano dijaštvo je tu predvsem v osebnem stiku z merodajnimi osebami iz raznih področij.

Z okrožnicami pri podjetnikih, sindikatih in pisarnah za posredovanje služb zberejo podatke, na katere se opira delo poklicnega svetovalca v šoli. Ta svetovalec prevzema po ravno kar opisanem skupinskem posvetovanju poklicno usmerjanje posameznika.

Študentu, ki vstopi na univerzo ali v College, daje vedno kak član fakultete pri izbiri tečajev nasvete. „Counsellor“ visoke šole nadaljuje nato s svojim delom usmerjanja v posamezne poklice. V nekaterih učnih zavodih je za študente stik s poklicnim svetovalcem obvezen, študijski napredek študenta naj bo v skladu z njegovim poklicnim stremeljenjem. Cela vrsta višjih učnih zavodov je prevzela tudi izobrazbo poklicnih svetovalcev, na katere stavijo danes velike zahteve. Svetovalec mora dobro poznati psihologijo, sociologijo in narod-

no gospodarstvo kot tudi vse panoge poslovnega življenja in industrije. Obvladati mora tudi tehniko inteligenčnih in sposobnostnih izpitov, ki je postala danes že skoraj posebna znanost.

Izredno zanimanje javnosti v USA za poklicno posvetovanje izvira iz značaja Amerikanca, za katerega je delo — tudi če je bogat — prava življenjska potreba. Amerikanec odklanja z zaničevanjem brezdelje; delo pomeni za njega dokaz, da lahko izpolnjuje primerno mesto v človeški družbi. Po tem naziranju se ravna tudi poklicno posvetovanje javnih mest — ki ga v Evropi opravljajo večinoma delovni, dobrodelni in mladinski uradi —, ki se stalno organizatorično širi. V vzgojnih uradih posameznih držav delujejo posebni nadzorniki za poklicno usmerjanje, ki nadzirajo tozadevne šolske programe in jih pospešujejo s statističnim in informativnim materialom. V tem delovanju podpira države s finančnimi prispevki zvezna vlada. Da smatra zvezna vlada načrtno poklicno usmerjanje za zelo važno, je razvidno iz dejstva, da deluje na tem polju danes 6 vladnih uradov zvezne države.

Tudi ameriški radio pomaga pri poklicnem posvetovanju. „Ameriški radijski šola“ priobčuje odlomke iz poklicnega življenja v obliki slušnih iger. Stalna oddaja „Pri delu“ posreduje živahne razgovore v tovarnah in pisarnah informacije. Pri radijski oddaji „Forum napredovanja v poklicu“ sodelujejo osebnosti iz 26 raznih poklicnih skupin in dijaki 150 raznih srednjih šol, kateri stavijo na mikrofonska vprašanja. Razen tega prireajo višji državni učni zavodi tedenske radijske oddaje pod naslovi: „Kaj naj postanem?“, „Tvoji poklicni izgledi“ itd.

Z vsem tem obširnim poklicnim posvetovanjem javnih in zasebnih mest se milijonom Amerikancem neizmerno olajšuje iskanje služb. Strokovno posvetovanje prikazuje vse izgledne pridobitnega življenja. To posvetovanje preprečuje, da bi si posamezniki izbrali poklic, v katerem ne morejo uspeti. S pravišnim ocenjevanjem njihovega znanja jim pokazuje pravo pot in jih postavlja na pravo mesto. S tem jim pa ne zagotavlja kar kako poljubno mesto, temveč jim nudi tudi možnost uspešnega izvrševanja poklica in s tem stalnega napredovanja.

Končno naj omenimo še nov pojav v ameriškem poklicnem posvetovanju: tako imenovano metodo „follow-up“. S poklicnim nasvetom in namestitvijo osebe v pridobitnem življenju še delo poklicnega svetovalca nikakor ni končano. Z dotično osebo ostane še nadalje v osebnem in pismenem stiku. Ali se je dotični lahko prilagodil zahtevam te poklicne panoge? Ali je s svojim delom zadovoljen? Ako ni, poskusijo ponovno najti za njega njegovim sposobnostim primeren drug poklic. Poklicni svetovalec pa dobi s tem stalnim stikom nadaljnja dragocena izkustva za svoje delo: svetovalec se je tako učil tudi od tistega, ki je iskal nasvetov. (USIS)

NEIZTROHNELI MRLIČ

Letos je minulo trideset let, od kar je v Volšperku (Wolsberg) umrl znani dekan dr. Robert Klimsch. Dr. Klimsch je bil rojen v Borovčicah v občini Možberg, kjer je bil njegov oče krojač. Iz Klimschove družine so bili trije sinovi duhovniki. Med temi se je najbolj odlikoval dr. Robert, ki je znan tudi kot pisatelj, še bolj pa kot dolgoletni ravnatelj družbe sv. Jožefa v Celovcu. Ta

družba pomeni za nemške katoličane to, kar pomeni za slovenske Družba sv. Mohorja. — Iz Celovca se je preselil dr. R. Klimsch kot dekan v Volšperk. Tu je nenadoma umrl za sončarico, ki ga je zadela pri vizitaciji župnije št. Jedert.

Pred dvema mesecema je umrl v Volšperku še mladi, toda zelo priljubljeni katehet meščanske šole R. Bousselot, doma iz Porenja. Hoteli so ga pokopati v grob duhovnikov, kjer je bil pokopan tudi dr. Klimsch. Ko pa so njegov grob prekopali, je bilo njegovo truplo popolnoma strohnjeno, glava pa je bila ohranjena, kakor je bila v življenju. Tudi čepica, ki so jo dali pred tridesetimi leti umrlemu dekanu na glavo, ni strohnela.

Pri tem so se verniki Labudske doline spet spomnili, kako je bil dr. Klimsch goreč in izredno delaven duhovnik.

Verska pomlad

Šolske sestre so imele svojo materino hišo do leta 1941 v Mariboru. Od tod so odhajale mlade šolske sestre po širnem svetu, kjer so številne ustanove šolskih sester. — Ko so nacisti leta 1941 zasedli Maribor, je bilo tudi konec samostana šolskih sester v Mariboru. Po končani vojni leta 1945 so novi jugoslovanski oblastniki le samo potrdili ravnanje nacistov in šolske sestre so bile izgnane iz vseh samostanov v Jugoslaviji, materina hiša pa se je preselila v večno mesto Rim. — Že dolgo pred prvo svetovno vojno so prišle šolske sestre iz Maribora na Koroško, kjer so imele ljudski in gospodinjški šoli v št. Jakobu v Rožu in v št. Rupertu pri Velikovu.

Koncem majnika tek. leta so bile prednice koroških zavodov šolskih sester v Rimu. Tam so prisostvovala preobleki svojih štirih mladih hčerk. V Rimu, v Grottaferrati, so dobila dne 31. majnika letos štiri koroška dekleta novo redovno obleko in so bile še z eno Goričanko sprejete v kongregacijo šolskih sester III. reda sv. Frančiška. Obredi pri tem so seveda zelo lepi in ganljivi in ta slovesni dan bo ostal neizbris v spominu preoblečenih mladenk — novih šolskih sester. Na ta dan pa se bodo spominjale z veseljem tudi matere teh mladenk, ker so bile na ta dan tudi v Rimu. Novinke so nato obiskale veličastne bazilike in grobove mučencev krščanskega Rima. Dne 1. junija so bile prednice šolskih sester na Koroškem z mladimi hčerkami v avdienci pri sv. očetu, papežu Piju XII.

Pri preobleki so nove šolske sestre s Koroške dobile tudi nova redovna imena in sicer: Cirila, Metoda, Neža in Hema. Ena teh novink je bila kandidatinja šolskih sester v št. Jakobu, tri pa kandidatkinje šolskih sester v št. Rupertu.

CENE KMETIJSKIH PRIDELKOV

(na veliko — pri proizvajalcu)

Prinašamo cene kmetijskih pridelkov, kakor so bile koncem meseca julija. Cene se razumejo v šilingih za 1 kg.

Zgodnji krompir do 0.40, belo zelje 0.30 do 0.40, modro zelje 0.60 do 0.80, ohrovt 0.60 do 0.80, salata 1.20 do 1.50, kolerabce 0.30 do 0.50, kumare 2.20 do 2.50, stročji fižol („štrankli“) 0.80 do 1.20, čebula 1.— do 1.20, rdeča pesa 0.50 do 0.80, paradižniki 2.—, paprika 6.— do 7.—, jedilne buče 0.60, korenje 1.— do 1.50, jabolka (beličnik) 1.30 do 1.80.

Železnica Celovec - Volšperk

Ko so sklenili po prvi svetovni vojni mir, je bila Mežiška dolina od Koroške priključena Jugoslaviji. S tem pa je bila prekinjena železniška zveza med Celovcem in Labudsko dolino. Na sedanjem avstrijskem ozemlju se približa proga Celovec—Pliberk labudski železnici na 16 km. — Po glasovanju leta 1920 je dunajska vlada obljubila Koroščem, da bo čimprej zgradila novo, takozvano „vzhodno progo“ na Koroškem. Na glavnem kolodvoru v Celovcu so celo ustanovili že urad za trasiranje nove proge; ta urad je obstajal do leta 1938. — Ker je od leta do leta avto jemal vedno več, zlasti osebnega prometa, železnici, je bilo tudi vedno manj govora o gradbi nove železniške proge.

V zadnjem času pa se spet vedno bolj pojavljajo glasovi, ki zahtevajo železniško progo iz Celovca v Volšperk mimo Velikovca. Danes znaša železniška razdalja med Celovcem in Volšperkom 166 km. Ako bi bila zgrajena nova proga preko Velikovca—Grebinja, bi se skrajšala ta razdalja na 60 km. Pri tem opozarjajo strokovnjaki na velik pomen Labudske doline, ki ima izredno razvito sadjarstvo in živinorejo, ima veliko papirnico v Frančah, znana pa je tudi po svojem premožnosti v št. Štefanu, ki oskrbuje Koroško deloma s premožnosti.

Ko so pred leti zgradili cestno zvezo iz Celovca preko paškega sedla (Pack) v Gradec, so mislili, da bo mogla ta popolnoma nadomestiti železnico, pokazalo pa se je, da to ni mogoče. Zato pa postaja tudi vedno bolj važno vprašanje železniške zveze med Celovcem in Volšperkom.

Po sedanjem načrtu, ki je bil izdelan pred letom 1938 v Celovcu, bi se „vzhodna železnica“ odcepila od proge Celovec—Pliberk nekoliko vzhodno od Grab-

štajna, od koder bi bila izpeljana do Velikovca in proti Grebinju. Skozi predor pod Grebinskim hribom bi nato v št. Andražu dosegla železnica labudsko progo. Nova proga bi merila 48 km.

Železniško ravnateljstvo v Beljaku pa je dalo izdelati drug načrt, po katerem naj bi znašala dolžina nove proge samo 20 km. Po tem načrtu bi se odcepila nova proga od stare „južne“ železnice nekoliko za železniško postajo Metlova. Peljala bi nato čez Replje, Vogrče in Dob. Proga bi bila nato speljana preko Drave na Led, od koder bi po predoru dosegla Labudsko dolino. Novi načrt je seveda boljši, ima pa to težkočo, da teče Drava v 100 metrov globoki strugi in zgradba mosta preko te struge bi zahtevala velike vsote. Tudi predor pri Ledu bi bil daljši in zato seveda dražji kot pa predor pri Grebinju. Pa tudi Velikovčani s tem načrtom niso zadovoljni, ker ne bi dobili železnice. Ima pa novi načrt to prednost, ker bi bila po tem načrtu potrebna samo ena sama železniška postaja, na progi preko Velikovca—Grebinja pa bi bile potrebne vsaj tri ali pa tudi pet postaj. In med temi postajami bi morala biti večja postaja v Velikovu, kar bi gradnjo proge spet podražilo. Tako bi znašali stroški za izvedbo beljaškega kakor tudi za izvedbo celovškega načrta približno 75 milijonov predvojnih šilingov.

Železniško ravnateljstvo seveda ne more najti nikjer kritja za tako velike stroške, saj so menda že skoraj vse druge koroške proge pasivne. Zato tudi pri zgradbi nove železniške proge iz Celovca v Labudsko dolino spet upamo na „strica iz Amerike“. Gotovo pa je, da bi bila zgradba te železnice potrebna in bi jo bilo zato iz gospodarskih ozirov priporočati.

David Lindner

**Strojna gradnja in trgovina
Mlinare (Müllnern) pri Beljaku**

Železniška postaja Bekštanj (Finkenstein)

Rezan les za izvoz z modernimi
univerzalnimi stranskimi jarmeniki — v obratu — na ogled

na razstavi v Celovcu in Beljaku

Izpod domače lipe

(Kakor do sedaj, objavljamo tudi danes na tem mestu pisma naših čitateljev z dežele, ki izražajo njihova osebna mnenja in uredništvo nikakor ne odgovarja za vsebino.)

SELE

Dolga leta je v Selah poslovala domača zavarovalnica zoper požar: podporno društvo proti požarnim škodam. Misel, da si Selani v slučaju ognja vzajemno pomagajo, je pred kakimi 70—80 leti sprožil Jakob Kelih, p. d. Zg. Mlečnik, in je osnoval podporno društvo. To je pozneje dobilo določnejšo obliko, pravila pa je potrdila vlada. Z malimi vsakolletnimi premijami se je nabiral sklad, iz katerega je bilo mogoče pogorelcem pomagati. Kmalu po prvi svetovni vojni se je moč društva še dvignila, ko so bila pravila razširjena v toliko, da so poleg denarne pomoči dobili pogorelci tudi naturalno pomoč. Tako je moglo podporno društvo izdatneje priskočiti na pomoč svojim zavarovancem Skutovcu in Zebradu. Zveza slovenskih zadrug je mogla pri svojih revizijah ugotoviti korist in lep napredek te važne domače gospodarske ustanove. Prišla je doba nacističnega nasilja. Nacistični mogotci so hoteli pogoltniti tudi podporno požarno društvo, ker je imelo že lepo denarno rezervo. Pri tem so igrali klavarno vlogo domači nacisti, ki so silili na razdružitve društva in na zadnjem občnem zboru celo grozili onim, ki so se potegovali za nadaljnji obstoj društva. Tako je društvo „prostovoljno“ nehalo obstajati.

Po vojni se je za oživitev društva mnogo trudil g. Janko Olip, p. d. Kališnik in njegovo neumorno prizadevanje je imelo uspeh. Vlada je obstoj društva na podlagi starih pravil potrdila. V nedeljo 24. julija se je vršil občni zbor ob lepi udeležbi. Izvoljen je bil nov odbor z načelnikom Janezom Kelih-om, p. d. Zg. Mlečnikom, ki je vnuk prvega načelnika. Odbor je prevzel premoženje društva od zadnjega likvidatorja Skutovca. To premoženje obstoji iz Šemejevega posestva in male vsote denarja, ki je preostala po zamenjavi. Nov začetek je storjen, sedaj pa naj še požarnega društva oklenejo vsi, ki pridejo v poštev. Vsi za enega, eden za vse! V združenju je moč!

ŠT. VID NA GLINI

Preteklo soboto so otvorili v Št. Vidu na Glini razstavo, s katero hočejo pokazati obrt, trgovina, industrija in poljedelstvo svojo proizvodno zmoglost. Predsednik slavnostnega odbora, občinski svetnik Zedischnigg je v svojem pozdravnem govoru pozdravil številne za-

stopnike javnega življenja med njimi deželnega svetnika Sagaischka, predsednika obrtne zbornice ing. Rapatza, sekcijskega predsednika, mest. svetnika Hoferja, namestnika župana, Roma, okrajnega glavarja dr. Oberlerchnerja in druge.

Deželni svetnik Sagaischek je pozdravil navzoče v imenu deželne vlade in poudaril, da vodijo k napredku samo najboljša volja, dobra vera in resno delo. G. ing. Rapatz pa je pozdravil vodstvo razstave, ki je izvedlo razstavo, in otvoril razstavo.

Razstava nudi obiskovalcem izredno veliko zanimivosti iz zmožnosti obrti, trgovine, industrije in poljedelstva v okraju Št. Vid na Glini.

KRČANJE

Že dolgo nismo doživeli na Krčanjah tako lepega pogreba, kakor je bil dne 17. julija. Pa tudi ni čudno, pokopali smo Jožeta Nedveda, dva in dvajsetletnega fanta, ki je bil nada Golejeve družine na Sp. Krčanjah.

Bil je nadarjen, miren, delaven kmečki fant, kakor jih je le malo v naših vaseh. Določen je bil, da nekoč prevzame kmetijo in je hotel zbrati čim več strokovnega znanja, da bi kmetijo čim boljše mogel voditi, četudi je že sedaj Golejeva domačija ena najboljših vodnih in urejevalnih kmetij na Krčanjah. S posredovanjem kmetijske zbornice je odšel v Švico, pred dobrimi tremi meseci je bilo. Tam je si je znal s svojim priklupnim vedenjem kmalu pridobiti prijateljstvo kmečke družine, kjer je bil v lucernskem kantonu na praksi. V nedeljo 10. julija se je šel Pepi kopat v bližnje Maunsko jezero, ni se več vrnil živ, tudi zdravnik, ki je prišel takoj pomagat, ga ni mogel več oživiti. Mrtvo truplo so nato prepeljali v domači kraj, duša njegova pa je gotovo prejela zaslužen plačilo. Saj rajni Pepi tudi v tuj deželi ni pozabil svojih verskih dolžnosti in je še malo pred svojo prerano smrtjo bil pri sv. zakramentih. To naj bo tudi v tolažbo hudo prizadetim staršem. Vsej družini naše iskreno sožalje!

GORENČE

Med krajevnimi vestmi večkrat bremo, da je ta ali drugi kraj dobil električni tok. Pri tem nas vedno obide žalost, ker pri nas še vedno čakamo, kdaj bo tudi pri nas zasvetila električna luč. Že od novega leta se vlečejo razgovori o elektrifikaciji naše župnije, tok bi do-

bili iz elektrarne občine Ruda na Lipici. Razgovori pa so zastali, ker ne moremo dobiti od nikoder zagotovila, da bo krila dežela vsaj 50% stroškov elektrifikacije. Ako ni namreč zagotovljen ta prispevek, je z delom nemogoče začeti, ker nikakor ni mogoče tudi samo pomisliti, da bi mogli hišni posestniki sami kriti tako velike stroške. Upamo pa, da bo vprašanje prispevka vseeno v kratkem rešeno in da bomo tako kmalu dočakali dan, ko ne bomo več kot nekaj osamljen otok sredi velikega morja. Vsi kraji naokrog imajo že namreč elektriko, le mi smo brez nje. To pa je tudi velika ovira za vsako napredno gospodarstvo, pa naj bo to kmetijstvo, obrt ali industrija.

Ni navada, da bi letino hvalili, letos pa moramo le reči, da smo z letino zadovoljni. Hvaležni smo Bogu, da ni bilo toče in upamo, da bomo tudi jesenske pridelke spravili srečno. Le s cenami ne moremo biti zadovoljni: kmetijski pridelki imajo namreč v primeri z industrijskimi izdelki premalo ceno. Ne moremo biti seveda tudi ne zadovoljni z delavskimi razmerami na kmetih. Pomanjkanje delavcev je namreč vsak dan večje, zlasti pa sedaj v poletnem času. Medtem ko bo delavcev v industriji kmalu preveč, jih je pa v kmetijstvu vedno manj.

Kar je bilo v vojnem času zamujenega, poizkušajo sedaj nadoknaditi. Med vojno in v prvih povojnih letih ni bilo gradbenega materiala in zato takrat niso toliko gradili in popravljali kot sedaj, ko je gradbeni material spet mogoče dobiti. Le škoda, da je pa sedaj pomanjkanje denarja, drugače bi se gotovo verni župljani spomnili tudi na svojo farno cerkev. Ta stoji namreč z župniščem nekako zapuščena in pozabljena, pa bi oba nujno potrebovala temeljitega popravila. Mogoče se bodo pa le še našla dobra srca, ki bodo tudi v božjo čast nekaj darovala.

V polnem teku so priprave za dostojno proslavitev srebrne sv. maše č. g. župnika iz Rožeka, našega domačina Mikleja Marktla.

GLOBASNICA

Šolo smo kar lepo končali. Zadnji teden smo šli malo na izlete po naši lepi zemlji. Peti razred je odprl sezono in jo je mahnil na Klopinksko jezero žabe posnemati in si žejo gasiti. Četrtni in drugi razred sta krenila v planinsko kočjo na Peco in Bistrico. Dopoldne so si lahko ogledovali še ostanke rovov, kjer so včasih kopali svinčeno rudo. Popoldne pa jim ni bilo vreme naklonjeno, tako je bilo, da so morali domov s poštnim avtom. Povzročili so pa najbrže vse to „tretješolci“, ki so prejšnji dan šli k Šimonu in so najbrže tam prosili za dež ali pa se je sam Šimon zmotil in poslal

takoj pošten „špricar“, ko je videl tako množico otrok in poslušal njihovo veselo vpitje. Pa si je mislil, ti so gotovo prišli za dež prositi, ki so tako glasni in je takoj obrnil svojo „mevstro“, pomislil pa ni, da se bodo ti že umaknili pod streho. Najmlajši so pa samo k sv. Hemi rajžali in so malo še Gradišnikove češnje pogledali. Tako je bilo več ali manj vsem ustrezno. Pri sklepni pobožnosti v soboto smo prav lepo zapeli „Hvala večnemu Bogu“ posebno tisti, ki imajo lepe rede v spričevalih, drugi pa so se po svoje „zahvaljevali“ za svoje „fajfe“, ki so si jih s „pridnim“ delom pošteno zaslužili.

V nedeljo 10. julija so naše matere že zgodaj zjutraj romale na božjo pot in obiskale tri lepe Marijine cerkve. In to Marijo na Žihpolju, Podgorsko Marijo in Marijo na Otoku. Povsod so priporočale svoje križe in težave nebeški Materi ter pele prelepe njene pesmi. Šele proti večeru so prišle domov, kjer smo jih že težko pričakovali; saj veste kaj pravi pregovor: Če mačke ni doma, pa miši plešejo.

V nedeljo 24. julija smo položili v prerani grob komaj 16 let starega Paškebenga Štefca. Že dolgo nismo videli pri pogrebu toliko ljudi kot tokrat. Bilo je kot nekoč v Najmu, ko so nesli na pokopališče edinega sina žalostne matere. Tudi tu je mati neutolažljivo jokala za svojim edincem, ki jo je tako nenadoma zapustil. Saj je bil komaj dobrih 8 dni bolan. Imel je težko ozdravljivo bolezen, vnetje možganske mreže. Marsikatero oko se je orosilo ob pogledu nanjo in na krsto, kjer je ležalo njeno edino upanje, skrb in veselje. Mladina ga je tako rekoč obsula s svežimi vencami in cvetjem. Pevci pa so mu peli v srce segajoče žalostinke.

Pokojni Štef je bil lepo vzgojen, miren, priden in pošten fant. Kazalo je, da bo v veliko oporo duhovniku v fari s svojim, lepim, vzglednim krščanskim življenjem. Materi pa s svojo pridnostjo oporna palica na stara leta. Pa človeška pota niso božja pota. Bog je hotel imeti lep in nežni cvet pri sebi v svojem varstvu. Osameli in žalostni materi izrekamo iskreno sožalje!

MINIMALNE PLAČE PO SOVJETSKO

Kakor poročajo iz Budimpešte, je med privilegiji, ki jih imajo sovjetsko-madžarske družbe, tudi izjema, da za njih ne veljajo predpisi o minimalnih plačah.

Te družbe plačujejo svoje nameščenec veliko slabše kot madžarske tvrdke. Tako na primer plačuje sovjetsko-madžarska zračna proga „Maszovlet“ šoferjem mesečno po 400 forintov. Najmanjša plača pa, ki jo plačuje katera koli madžarska tvrdka, je okoli 700 forintov. (AIS)

KLEMEN HABJAN:

JERČEVI GALJOTI

(Izviran roman)

19.

Tedaj je stopil izza vogala Andrej. Zimovka se je stisnila, kakor bi ji padlo bruno na glavo, toda Andrej je bil s skokom pri njej.

„Lajdra! Svojemu pamžu komandiraj!“

Zimovka je lovila sapo.

Tedaj se je iz mlina prikazal Sebenak.

„Kaj imate?“

Andreju se je očetova zavaljena postava zagnusila.

„Doma naj komandira. Pri nas ne bo, dokler sem jaz pri hiši. Posebno Francki ne.“

Obrnil se je v hišo. Peter in Francka sta odšla za njim.

Sebenak in Zimovka sta ostala sama. Zvečer, po večerji, so odmolili roženkranec kakor vsak večer. Francka je molila naprej.

Po molitvi so obsedeli. Francka in Peter na klopi pri peči, Sebenak in Andrej za mizo.

Nobenemu se ni dalo spat.

Potlej je Andrej z očmi pomignil Pe-

tru. Vzdignil se je in odšel. Koj za njim Francka.

Sebenak in Andrej sta ostala sama. Težak molk je ležal v hiši. Sebenak se ga ni upal dotakniti. Peknilo ga je, da se je Zimovka spustila v prepir, še bolj pa ga je grizlo, da je Andrej zrasel kakor gospodar.

Potlej je prvi udaril Andrej.

„Tuja ženska nam ne bo komandirala, ko še matere nismo obžalovali. Sram vas bodi.“

Sebenak je počasi obrnil glavo. Drobne oči so se zavrtale v Andreja, ki je sedel s konca mize.

„Gospodar sem v hiši jaz.“

Spustil je debele roke na mizo.

„Videti ni,“ je usekal Andrej. „Cela vas vas vlačijo po zobeh.“

„Na svojem delam, kar hočem,“ je bevsnil Sebenak. „Ti mi ne boš ukazoval. In če bi se ženin, nobenemu nič mar.“

Andrej je počasi vstajal izza mize.

„Saj to vam diši. Za mater vam tako nikoli nič ni bilo.“

Sebenaku so se razklenila usta. Hotel je nekaj bruhiti iz sebe, pa se je v hipu premislil in potišal glas.

„Vpiti ti ni bilo treba.“

„Lastnim otrokom odjedate dom,“ se ne da ugnati Andrej.

„Nikomur ga ne odjedam,“ se miri Sebenak. „Vsak bo dobil svoj delež, toda sam veš, da ste...“

„...da ste gnili,“ mu vzame Andrej s posmehom besedo z jezika.

„...da ste po materi. Nikogar ne si-

lim od hiše, tudi še nisem rekel, da se bom ženil, vidiš pa sam, kako je.“

Težko se je oddihaval.

Andrej je ogrnil suknjič in stopil proti vratom.

„Samo to rečem, da jo bom pogladil iz hiše, če bo še kdaj rekla komu besedo.“

Zaloputnil je z vrati, da se je vse streslo po hiši.

Sebenak Andreja še nikoli ni videl tako vzravnanega.

*

Andrejev nastop je prinesel v Sebenakovo dušo še težje vzdušje, kakor je bilo doslej.

Zimovke nekaj dni ni bilo. Zamerilo se ji je, ker Sebenak ni zrasel proti Andreju.

Taka šleva!

Sebenaku samemu je bilo nerodno zavoljo Zimovke. Ni si želel, da se je odkrito udarila z Andrejem. Koj bodo spet nove govorice. Ženske samo čakajo.

Dober teden Sebenak skoraj ni spregovoril besede. Po ves dan je bil v mlihu, čeprav marsikdaj ni bilo kaj mleti.

Zima je spet vzela nekaj kmetov. Pričeli so voziti k Jerču.

Andrej je skoraj vsak večer odšel k Ulešu. To edino je Sebenaka držalo pokonci.

Ko bi se Andrej priženil v Globel, bi Sebenakova hiša znova zadihala.

*

Napravila se je topla pomlad in odprlo se je delo na polju.

Jerčevi so imeli dela čez glavo. Vo-

renc je garal na polju in v mlinu. Vstajali so domala sredi noči in legali, ko so se drugi že po prvič obrnili v spanju.

Nenadoma je čez vso vas leglo čudno razburjenje.

Možakarji so postavali, govorili, dokazovali, dvomili, v vseh pa je ležalo neznano pričakovanje.

Prevolska graščina prodaja zemljišče.

Gruntarji so mleti novice in ugibali. Še v polgruntarje je rinila nestrpnost, posebno v tiste, ki jim je manjkalo travnikov.

Jerč se je nenadoma domislil, da letos ne bo zidal. Iz prvih govoric je pričela rasti resnica. Svet se bo prodajal v večjih parcelah. En sam je ne bo mogel kupiti.

Gruntarji so pričeli stikati glave. Sodišče prodaja.

Parcela so različne. Po pet, po šest, po sedem hektarjev.

Hektar po osemnajst tisoč. Licitacija bo.

Novice so se gromadile. Vsak dan je prinesel kaj novega.

Gruntarji so pričeli z ogledi.

Jerč je cincal. Ni se mogel prav odločiti. Kacon ga nagovarja, da bi stopila skupaj. Tudi Devs bi nekaj kupil. Šokele tudi.

Štirje bi zmogli eno parcelo.

Kacon prav žene. Skoraj vsak dan je nad Jerčem. Sicer vozi v Sebenakov mlin, toda Jerč mu nima kaj očitati. Trden gruntar.

Dva hektarja bi vzel. Za travnik.

(Dalje prihodnjič)

Beljaško žegnanje 1949

(VILLACHER KIRCHTAG)

na Glavnem trgu in na Dravskem obrežju 6. avgusta, začetek ob 18. uri

Radio Celovec

NEDELJA, 7. avgusta:
7,15—7,35 Jutranja glasba.
13,30—14,00 Polurna oddaja.
PONEDELJEK, 8. avgusta:
9,00—9,20 Zanimivosti.
14,45—15,00 Pouk slovenščine za nemško govoreče.
TOREK, 9. avgusta:
9,00—9,20 Poročila, gospodarsko predavanje, slovenska pesem.
SREDA, 10. avgusta:
9,00—9,20 Poročila, gospodinjstvo predavanje, slovenska pesem.
ČETRTEK, 11. avgusta:
9,00—9,20 Poročila, zdravniško predavanje, slovenska pesem.
14,30—15,00 Literarna oddaja.
PETEK, 12. avgusta:
9,00—9,20 Poročila, gospodarsko predavanje, slovenska pesem.
SOBOTA, 13. avgusta:
9,00—9,20 Pregled svetovnega tiska.

G. FRICK

železo, kovine, stroji

CELOVEC - Salmstraße 7, Tel. 14-86

Nakup starega železa, kovin, cunj, kosli

Prodaja železja vseh vrst

PEČAR
FRIEDRICH

Wendling

V SMOHORJU (Hermagor)

dobavlja takoj vse vrste
peči in štedilnikov

Za dobro voljo

Pomagalo je

Završar se je pustil fotografirati in je prinesel sliko domov, da jo pokaže ženi.

Žena se čudi, saj je bil njen mož zdaj velik sovražnik fotografiranja. Žena hvali sliko, češ da je zelo dobra, a naenkrat zakliče: „Ampak, kako si se mogel slikati tak! Na suknjiču ti vendar manjka gumb!“

„No, hvala Bogu, da si slednjič tudi ti to opazila,“ pristavi mirno mož.

Resnična zgodbica

Pozorišče: Malo mestice v Nemčiji. Dva brezposelna delavca se srečata in pozdravita: „Živela rdeča zvezda!“ zakliče prvi. „Živela Moskva!“ odzdravi drugi. „Odkod pa prihajaš?“ Drugi: „Šel sem jest h kapucinom.“ Prvi: „Jaz pa grem zdaj tja!“

Izpolnjeno prerokovanje

Štiriinosemdesetletni se je pravkar poročil s štiriindvajsetletnim dekletom. Ob tej priliki piše eden izmed časopisov: „Ko je pred enim letom umrla njegova žena, so mislili sorodniki, da mu bo ta izguba zmešala pamet, kar se je tudi zgodilo.“

MALI OGLASI

Majhna delavska družina išče malo posetstvo v najem v slovenskem delu Koroške. Ponudbe poslati upravi lista.

Moške

nylon nogavice
polo srajce
kopalne hlače

ženske in otroške

kopalne obleke.
Otroške igrače

Grüner

CELOVEC - Burggasse

Vsak po svoje

„Kako pozno je že?“ vpraša Jaka prijatelja, ko se vračata iz gostilne.

„Nič,“ pravi ta.

„Kako, nič?“

„Ker še ni, ena!“

Dobro mišljena hvaležnost

Občinski revež županu: „O gospod župan, vedno ste tako dobri z menoj! Bog daj, da bi se vam kdaj prav slabo godilo, da bi vam mogel jaz pomagati in tako vsaj malo povrniti vaše dobrote!“

Moderna družina

„Kje pa je kuharica?“

„V kuhinji pripravlja za gospo večerjo, za gospoda kosilo in za gospoda sina zajtrk.“

Pred sodnijo

Sodnik: „Vi ste torej ukradli temu gospodu žepno uro?“

Obtoženec: „Da, gospod sodnik.“

Sodnik: „Zakaj ste mu pa potem še priložili zausnico?“

Obtoženec: „Iz jeze, ker je bila samo železna.“

Preselitev!

Sporočam, da sem preseilil
založna klet v Celovcu dne 30. julija 1949

iz Velikovškega irga

(Völkermarkter Platz - Steirerhof) v hišo na

St.-Veiter Ring 7 - Tel. 28-69

(za mesnim gladališčem)

VINSKE VELEKLETI

Wilhelm Ernst, Wien

Radio Schmidt

Prodaja - popravila
žarnice

Vaša strokovna trgovina

CELOVEC - Klagenfurt

Bahnhofstraße 22 - Telefon 29-48

LJUBKE LETNE OBLEKE

pristne kmečke (Dirndl)
kopalne obleke in plašči
v bogati izbiri pri

Walcher

CELOVEC - KLAGENFURT

10.-Oktober-Straße 2 - Telefon 22-73

VEDNO VELIKA IZBIRA

ORIENTALSKIH IN PERZIJSKIH PREPROG.

na roko vzanih in žametnih (velournih) preprog ter tekačev.

Blago za pohištvo, zavese, pregrinjala za mize in divane.

Popusti za preprodajalce, hotele in gostilne. — Plačilne olajšave. — Dajemo v to stroko spadajoče nasvete za opremo sob, po želji tudi na licu mesta.

Strokovna trgovina za preproge, pohištveno blago in zavese

DIR. JOSEF RADLMAYR
BELJAK - VILLACH

TRGOVINA NA DROBNO: POSTGASSE 3 - TELEFON 47-67 - 4447

IZDELAVA SLIK

hitro in dobro FOTO-FILMU

HUBERT WANDERER

DOMGASSE 4

Razpošiljanje po pošti

Bavce, lake, emailje, laneni fienež,
slikarske in pleskarske potrebščine

kupite naj-
bolje pri

PETER DE CILLIA

FELDKIRCHEN - Telefon 73

in pri podružnici:

Celovec-Klagenfurt, St.-Veiter Straße 35 - Tel. 28-38

Kinder FOTO *Ella Petrykiewicz*
FOTOGRAF
BELJAK - Villach

Poročne in darilne slike ter slike za legiti-
macije. Izvrševanje fotoamaterskih del.

Nov naslov:

Postgasse 3, Tel. 49-36

Najnižje cene pri največji izbiri

Specialna tekstilna trgovina in sprejemalnica volne

MAX PLACH

CELOVEC - KLAGENFURT

8.-MAI-STRASSE 1